

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20— Din
za inozemstvo 30— „
neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 38.

Podružnici:

Maribor, Barvaraka ul. 1
Celje, Aleksandrova c.Račun pri pošt. čakov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 20. maja.

Glavno glasilo SLS se zdavnaj ni več to, kar je bilo nekdaj, ko se je nanj še opirala zares mogočna klerikalna stranka. Že od prevrata sem se zaletava »Slovenec« v svoji politiki kakor vođa sem in tja ter navadno bega iz ekstreme v ekstrem. Moralna kakovost tega katoliškega glasila je docela propadla in njegovo glavno orodje je izkrivljena resnica. Zadnji čas pa je »Slovenec« tudi še odpovedal s svojo poročevalsko službo tako, da je v poročanju o nemogočih stvareh celo nadkrilil nekdanje »Dolenjske novice«.

Ves čas vladne krize je »Slovenec« svoje bralce očitno hotoma in namenoma mistificiral. Ker je tako na delu lagal, je moral večkrat opozoriti svoje naročnike, da je on pravilno informiran in da naj samo njemu verjamejo. Zadnji teden pa izgleda, da ni »Slovenec« izgubil le čuta za poštenje in moralo, marveč, da je izgubil tudi glavo.

Nedeljski »Slovenec« je n. pr. pisal, da je prejelo vodstvo demokratskega (Davidovičevega) kluba od »par članov Pribičevićevega kluba« — menda tudi sam Pribičević? — prošnje za sprejem v klub. To, da so znaki, ki najbolj dokazujejo »brezupnost« položaja Pašić - Pribičevićeve kompanije. Nedeljski »Slovenec« ima v navdušenju svojih izvirnih poročil tudi te lebebo tiskane podnaslove: »Pašić izven vsake kombinacije.« — »V radikalnem klubu se jasni.« — »Samostojni demokrati obupani.« Že v ponedeljek in najkasneje v torek pa so se nato »Slovenec« bralci na lastne oči lahko prepričali, kako grdo jih je glavno glasilo SLS vlekel za nos in s kako debelo barvo jih je »Slovenec« barval skoraj dva meseca.

Dočim leži v pisanih »Slovenca« do nedelje še nekaj tragike, so je ta danes pri njem izpremenila že v komiko. Naši čitatelji navadno ne berejo »Slovenca«, a to dni bi ga jim skoro privoščili; kajti to ti je primiselnost užitek, kar ta list servira svojim »bravcem«. Evo nekaj odstavkov, da bo nekaj zabave za vse »Jutrovec«. »Slovenec« piše: »Nihče ni pričakoval tako rešitve (namreč Pašić - Pribičevićeve vladne), posebno ne v smeri Pašićevih zahtev.« »V noči od četrta do petek je kralj nagnal Pribičeviča iz svoje sobe s besedami: »Na polje! (Marš ven!)« »Slovenec« poročevalo je vse to opazoval.

Večkrat sta se kralj in gosp. Svetozar hitro pobotala; kajti, kakor znano, je bil Pribičević v avdienci pri kralju v nedeljo zvečer od 20. do 24., v ponedeljek pa zopet od 10.—11. Glasilo »Slovenec« so vsega krivi, da je na opozicijske krize tako klaverno lapidari, ti preklicani »Rumuni«; kajti »Slovenec« piše: »Tudi Rumunija ima svoje prste vmes.« Samo radi razpletja krize so si privoščili napet položaj v Besarabiji.

»Slovenec« nadalje priobčuje v zvezi z rešitvijo krize senzacionalno razkritje o »revolucionarnih pripravah za nastop vojaštva«. V »resnih« krogih da se zatrjuje, da je bila beogradska posadka v petek, ko se je lahko računalo, da dobi Davidovič mandati, avizirana od belorukcev, da na izvestne znake zasede pošto, telefonsko centralo in vsa ministrstva in da čuva posamezne dosežane ministre, ki hočejo ostati s silo na vladi. Ali »Slovenec« ne vé, da je SLS na vseh zapornih shodih in sestankih dopovedovala, da je vsa generaliteta za njo. Ali vedo sedaj častiti gospodje somišljeniki SLS, da so vsa prizadevanja dr. Korčeka, preobrniti obstoječe stanje v državi, brezupna? »Slovenec« končno razlaga svojim bralcem debaclo dr. Korčeve politike tudi še s tem, da je bilo na albanski granici ukradenih par ovac, kar da je usodno vplivalo na krizo. Te ovce so očitno že prodane za Slovenijo. Naročene so na »Slovenca«. Če te dni preživijo, imajo res zdrave želodce.

Kdor danes čita »Slovenca«, mora biti do prepričanja, da smo Slovenci zelo, zelo zreli za svojo avtonomijo, ali pa še celo za svojo republiko. Nivo glavne glasila vodilne stranke v Sloveniji, za katero stoji od 26 poslancev iz Slovenije 21, je klasičen dokument za višino njene politične kompetence. — Pa naj nam Slovencem še kdo kdaj očita, da nismo vse modrosti naučili z največjo zajemalko! Jdna nam majka.

MOSULSKA KONFERENCA.

Carigrad, 20. maja. J. Danes je bila odpravljena konferenca o mosulskem vprašanju.

Osebnne spremembe v vladi?

RADIKALSKI KLUB ZAHTEVA IZMENO NEKATERIH SVOJH MINISTROV. — VLADA BO IMENOVANA NAJBREŽ SE DANES.

Beograd, 20. maja. p. V političnih krogih je danes vladalo precejšnjo mrtvilo, kar se je zlasti občutilo po burnih dogodkih sedanega reševanja krize. Na tem utisku tudi ne izpremeni dejstvo, da je velik del poslancev dospel v Beograd, ki pretresajo po klubih politično situacijo. V krogih vladnih strank odseva veliko zadovoljstvo z rešitvijo krize. Nekateri radikali naglašajo, da imajo malo zaupanja v koalicijsko v sedanjem parlamentu. Govore o volitvah, ki naj bi se vršile v januarju 1925.

V vrstah opozicije je bilo opažati, da se je vodilnim krogom sicer posrečilo nekoliko izboljšati obupno stanje, ki je pri njih nastopilo po večerajšnjem debatu, vendar pa se prav jasno vidi, da opozicija čuti, da je zaigrala bitko ter izgubila teren.

Sestavo nove vlade se pričakuje z velikim interesom. Kakor doznava vaš dopisnik, ostanejo v novi vladi dosedanje osebnosti in bo verjetno jutri dopoldne podpisani ukaz ter bodo hkrati ministri zaprisoženi. Po drugih informacijah bo sedanji kabinet g. Pašića malo rekonstruiran, v kolikor se to nanaša na radikalni minister. Govori se, da bodo izstopili iz sedanjih vladnih ministri, in sicer minister za agrarno reformo Simonović, minister šum in rud Kojić, minister narodnega zdravja Miletić in baje minister javnih del Uzunović. Sedanji minister notranjih zadev dr. Srekić naj bi prevzel

KONFERENCA MINISTROV.

Beograd, 20. maja. r. V kabinetu Nikole Pašića so se danes ves čas vršile konference ministrov na katerih so se vršili razgovori o politični situaciji. Dopoldan je bila daljša konferenca tudi s predsednikom skupščine Ljube Jovanovićem. Opoldne je imel g. Balugđić daljšo konferenco s g. Svetozarjem Pribičevićem v ministru prosvete. Pred tem je bil g. Balugđić v avdienci pri kralju.

AVDIJENCA PRI KRALJU RADI SKLICANJA SKUPŠČINE.

Beograd, 20. maja. p. Danes dopoldne se je mudil na dvoru do 12.45 g. Ljuba Jovanović, ki je potem dolgo časa konferiral s g. Pašićem. Nocoj od 18. do 19. je bil g. Ljuba Jovanović ponovno na dvoru. Kakor doznava vaš dopisnik, je šlo za sklicanje narodne skupščine. Do rezultata ni prišlo in je ostal neodločen rok, kdaj bo narodna skupščina sklicana. Ni izključeno, da se to zgodi v ponedeljek.

Opozicijski blok izgublja zaveznike

SILNO OGORČENJE VSLED REŠITVE KRIZE. — ZEMLJORADNIKI PROTI RADICEVCEM. — DŽEMIJET SE ZOPET PIBILJUJE — VLADI.

Beograd, 20. maja. p. Šeši opozicijskih skupin so imeli danes sejo, na kateri je bil redigiran proglaš, ki bo priobčen, ko se formira nova vlada. Kakor doznava vaš dopisnik, trdi opozicija v tem proglaš, da rešitev krize ni bila parlamentarna. Po njenem mnenju pomenja državni udar, ako nova vlada ne zahteva od parlamenta zaupnice. Državni udar pomenja tudi, ako se zasedanje narodne skupščine odloži takoj po verifikaciji Radicevih mandatov. Dalje pravi proglaš, da bo opozicija vodila najostrejšo borbo proti vladi in to z vsemi dovoljenimi ter zakonitimi sredstvi. Redakcija proglašja je poverjena Vojki Marinkoviću.

Interesantno je, kako močno se bloki zavedajo, da so izgubili bitko. Pri tem zavirajo odgovornost drug na drugega. Danes je prišlo do jasnega izraza odločenosti, ki nastaja v opozicijskem bloku. Sigurno se more reči, da opozicijski blok ni več kompakten, nego da se nahaja v razcepjenju.

Prvi so odpadli zemljoradniki, ki so nocoj imeli sejo svojega glavnega odbora. Na seji je bilo odobreno delo poslanskega kluba, kateremu so bile dane proste roke za izvrševanje nadaljnje politike. V resoluciji, ki so jo izdali je rečeno, da bodo vodili boj proti vsem meščanskim strankam, ker so zastopniki seljskega naroda. Boj proti meščanskim strankam je fiksliran tudi v njihovem programu. Z ozirom na to se bodo borili zemljoradniki tudi proti meščanskim strankam opozicijskega bloka. Naglašajo pa, da so za državno in narodno edinstvo in da bodo na tem vztrajali. Zahtevajo, naj se v parlamentu dela. Značilna je naslednja izjava odličnega člana zemljoradniškega kluba Vašemur dopisniku: »Zemljoradniki se oklepajo stališča, da je treba čuvati princip ohranitve državnega in narodnega edinstva. Oni ne

morejo imeti več zvez z radicevci, s katerimi bodo prekinili vse stike, iskali pa bodo neposrednih stikov s hrvatskim narodom mimo radicevcev.

Drugi zavezniki opozicijskega bloka, Nemci, tudi čutijo, da so se s svojo akcijo prenašali ter čuti njih vodstvo potrebo in voljo, da stori možnost približanja vladi in da event. poskusi, da bi vlada s svoje strani pokazala prijazno lico.

Izneverili pa se je že tudi tretji zaveznik — džemijet. Vaš dopisnik je nocoj dobil o konferenci delegatov džemijetske stranke, ki se je danes vršila v Skopju, brzojavko, ki se glasi tako-le: »Džemijet zahtevajo, da so njih stranka ne sme opustiti in da se mora voditi enotna politika. Čim se je doznalo, da je ponovno ugotovljena Pašić - Pribičevićeva vlada, se je razpoloženi pri njih takoj izpremenili in so vse diskusije ter debate dokazale, da si džemijet želi približati vladi. Nocoj stoji stvar tako, da je devet džemijetskih poslancev za to, da se podpira vlada, a pet jih še kljubuje. Med tem dela skupina dr. Spahje z vsemi silami na to, da se džemijet odvrne od te namere. Da intrigirajo, so nocoj poslali v Skopje brzojavko, da Pašić še ni dobil mandata. Zaradi tega je džemijet odložil svoj kongres do jutri, da bo o svojem zadržanju definitivno sklepal.

GLASILO G. DAVIDOVIČA »ODJEK« PRENEHA IZHAJATI.

Beograd, 20. maja. p. Nocoj je imel sejo glavni odbor Davidovičeve stranke. Največji del seje je bil posvečen vprašanju organizacije stranke in strankinega tiska. V ospredju je stalo vprašanje »Odjeka«, ki preneha izhajati. Politični del je bil ostavljen poslanskemu klubu, ki bo imel svojo sejo, ko se formira nova vlada.

POGAJANJA Z ITALIJO.

Beograd, 20. maja. p. Danes so se člani Italijanske delegacije sestali z našim delegatom Kukićem, da dobe potrebne informacije o carinskem delu tarif trgovinske pogodbe. Informacije, ki so jih dobili Italijani so povoljne, ter se na podlagi tega pričakuje, da bo dosežen popoln uspeh.

PROPAGANDA MAKEDONSKEGA KOMITETA.

London, 20. maja. r. Današnje »Times« priobčujejo brzojavko svojega ofisnega dopisnika, da so člani makedonskega komiteta Todor Aleksandrov, general Protogerov in Čavlov nedavno imeli na Dunaju sestanek, na katerem so pretresali metode za nadaljnjo borbo za avtonomijo Makedonije. Ko so doznali za Radicevo stališče, so sklenili začasno ustaviti vse revolucionarne metode ter uvesti novinsko kampanjo v inozemstvu. Govori se, da Todor Aleksandrov v kratkem odputuje v London in morda celo v Ameriko, dočim bodo vodili ostali vodje borbo v evropskih državah.

POŠTNA KONVENCIJA Z MADŽARSKO.

Beograd, 20. maja. p. Naša vlada je dobila preko svojega poslanika v Budimpešti, Tiče Popovića, vest, v kateri izjavlja madžarska vlada željo, da se reši poštna, brzojavna in telefonska vprašanja, v kolikor niso vsebovana v konvencijah, o katerih se sedaj razpravlja. Naša vlada je odgovorila, da se s tem strinja.

CAILLAUX SE JE OMRAČIL UM

Pariz, 20. maja. e. Splošno se je ta teden poudarjalo, da bo prvi med onimi, ki ima biti amnestiran ob nastopu nove vlade dobil svobodo bivši ministrali predsednik Caillaux, ki bi potem zopet zavzel vodilno mesto v radikalni stranki. Sedaj pa javlja »Liberte«, da so Caillauxa morali prepeljati v sanatorij, ker se mu je radi bolezn omračil um.

TURŠKO-MADŽARSKA POGODBA

Budimpešta, 20. maja. j. Narodna skupščina je danes ratificirala turško-madžarsko orlateljsko pogodbo.

Italijansko-francoska rivaliteta za Malo antanto

ITALIJANSKI LISTI POROČAJO O NEZADOVOLJSTVU FRANCIJE RADI ZBLIŽANJA MED ITALIJO IN MALO ANTANTO.

Rim, 20. maja. j. Napadi »Tempea« na zunanjo politiko Mussolinija se smatrajo v italijanskih krogih za izraz francoske nevolje valed stalno naraščajočega vpliva Italije na Malo antanto, ki ni več institucija francoske politike, kakor so mnogi v preteklosti mislili. »Ideja Nazionale« piše: Če italijansko-čehoslovška pogodba ni sestavljena po vzoru franko-čehoslovške, potem dokazuje to samo to, da italijanska politika ni francoska in da moda tudi »Tempe« priznati, da so časi, ko je bila italijanska politika v Parizu priznana samo pod pogojem, da služi francoskim interesom, minuli.

GRČIJA V EVROPSKI POLITIKI

Atena, 20. maja. j. Bivši zunanji minister in sedanji pariški poslanik Politis, ki se je vrnil v Atena, je izjavil, da nalagajo zadnji dogodki v Evropi Grški, da čimprej odpravi vsa grško-francoska nesporazumjenja, pri čemer pa ne sme

zbuditi vtisa, da zanemarija prijateljstvo z Anglijo. Dolgotrajna izkušnje so pokazale, da Grčija prijateljstva nobene izmed teh dveh držav ne sme puščati v nemar. Opetovano je bilo stavljeno tudi vprašanje, ali bi ne bilo na mestu, da pristopi Grška k Mali antanti. Ker so interesi vseh držav Male antante več ali manj oddaljeni od onih Grške, bi bilo bolj na mestu, da pristopi Grška, kakor je izjavil tudi čehoslovški zunanji minister dr. Beneš, balkanski grupaciji držav in celo sama sproži ustanovitev take grupacije. Bilo pa bi krivo domnevati, da je Francija podvela inicijativo za ustanovitev te skupine.

KONFERENCA MALE ANTANTE.

Praga, 20. maja. j. »Česke Slovo« doznava, da je določen kot zadnji termin za pričetek prihodnje konference Male antante pričetek meseca julija.

Pred sestankom zavezniških premijerjev

USPEH MILANSKE KONFERENCE. — ZADOŠČENJE ITALIJANSKEGA TISKA. — DAWESOVI PREDLOGI SE MORAJO BREZPOGOJNO SPREJETI.

Rim, 20. maja. j. Kakor poroča »Tribuna«, je izšel predlog za takojšnjo sklicanje medzavezniške konference, na katerega je Italija brez vsake pristala, od Belgije. Če bo predlog sprejet, potem se bo mogla konferenca vršiti konca junija ali najkasneje pričetkom julija. Iz zelo dobro informiranih krogov doznava vaš dopisnik, da se glede sankcij za primer da Nemčija ne bi izpolnila svojih obljub, pri milanskih razgovorih ni sklenilo ničesar definitivnega. Obveljala pa so sledeča načela: 1. brez predhodnega dovoljenja vseh zaveznikov se ne sme podvzeti nobena sankcija, 2. nepotrebno je posvetovali se v nadaljnjih ukrepih, ker jih itak vsebuje verzajska mirovna pogodba in 3. reparacijska komisija, ki ostane tudi v bodoče najvišja inštanca v tem vprašanju, ima odločati, ali Nemčija zavezno ne vrši svojih obljub.

Listi pripisujejo milanskemu sestanku velik pomen in podčrtavajo okolnost, da je končno Italija stopila na plan iz svoje dosedanje zunanje politične rezerve. »Corriere della Sera« potrjuje, da brez ureditve vprašanja dolgov ni mogoča popolna in končna ureditev reparacijskega problema. Vsaka akcija po Dawesovem načrtu je neizvedljiva, ako se pri tem ne reši tudi z reparacijami zvezano vprašanje medzavezniških dolgov.

Belgijska ministra sta danes dopoldne zapustila Milan.

»Ideja Nazionale« piše o milanskem sestanku, da se pripravlja Belgija stopiti iz svojega dosedanjega negativnega stališča. Mussolini je imel na sestanku znaten vpliv. Smernice bodočih akcij, ki so izrazito italijansko - belgijske, so jasne: Podpiranje Dawesovega načrta, nujnost njegove brze izvedbe, predhodni sporazum za primer, da Nemčija ne bi vršila obveznosti, in neločljivost problema dolgov in problema reparacij.

Rim, 20. maja. h. Izid ministrskih razgovorov v Milanu bo tvoril po nazorih tukajšnjih diplomatskih krogov izhodišče za novo politično fazo, v kateri bi utegnil najti reparacijski problem svojo končno rešitev. Italija in Belgija moreta oficijelno izjaviti, da so njune politične smernice identične v enem najtežjih in najbolj zamotanih problemov, ki že dolgo čaka na rešitev. Najvažnejši pasus v obeh komunikacijah je oni, ki se nanaša na verjetnost sklicanja medzavezniške konference. V tem primeru gre za predlog, ki bi zelo kmalu mogel postati historično dejstvo, morda še koncem junija ali najkasneje pričetkom julija.

Nezdrava finančna politika Avstrije

OSTRA KRITIKA V SKUPŠČINI. — KAKO JE VLADA SAMA PODPIRALA NEZDRAVE RAZMERE.

Dunaj, 20. maja. s. V narodnem svetu je prišlo danes pri posvetovanjih o budžetu za finančno ministrstvo do ostrih napadov proti vladi, radi njenega postopanja v borzni krizi. Poslanec Ellenbogen je izjavil, da mora pred vso zbornico in vso avstrijsko javnostjo obtožiti finančno ministrstvo, da je na razmerah, ki se jih danes graja, skrivno. Spekulacija s francoskim frankom in padec te valute, o katerem se je toliko govorilo, so le stranske prikazni. Finančno ministrstvo je podpiralo predvsem hipertrofijo bank. Govornik je nato v številkah pojasnil, kako se je razmnožilo ustanavljanje bančnih zavodov, češ, da je samo na Marihilferci in stranskih ulicah naštel 78 bančnih podružnic. Dočim je ime-

la stara Avstrija s 36 milijoni prebivalcev samo 7 velebank in malo podružnic, ima današnja Avstrija s 6 milijoni prebivalcev 64 bank s 1500 bančnimi poslovalnicami. Finančno ministrstvo je dalje izdajalo koncesije in dovoljenja za devizno trgovino raznim ljudem brez skušenj, brez moralne kvalifikacije, da celo ljudem, ki so malo pred tem bankrotirali.

Ellenbogen je nato govoril o pomnožitvi kapitala v Avstriji v letu 1923 in ugotovil, da se je v 77 primerih kapital pomnožil. Udeležniki sindikatov so imeli do 157 milijard dobička. Govornik je nato predočil še celo vrsto raznih nepravilnosti.

Fašisti med seboj

Rim, 20. maja. e. Massimo Rocca izjavlja v listu »Il Nuovo Paese«, da ni pozval na dvoboj tajnika genoveškega fašija Bonellia, ki ga je napadel na ulici, temveč, da ga bo tožil. Dalje izjavlja tudi, da ne bo odložil mandata, ampak bo k otvoritveni seji parlamenta in prisegel, ker ve da predstavlja močno strujo v fašizmu in javnem mnenju.

Videm, 20. maja. e. Valed glasovanja na nedeljski provincialni fašistiški skupščini, na kateri je propadel Pisen-tijev kandidat za mesto provincialnega tajnika, je prišlo do težke krize v stranki. Provincialno vodstvo stranke je odstopilo.

MUSSOLINI ČASTNI MEŠČAN TRSTA.

Trst, 20. maja. e. Danes popoldne je bila izredna seja mestnega občinskega sveta, v kateri je bil ministrski predsednik Mussolini na najslavnejši način proglašen za častnega meščana. Prisostvovali so seji vsi občinski svetniki večine, izjemni treh, ki so se opravičili. Manjšinski in komunistični občinski svetniki

so bili vsi odsotni. Mussoliniju je bila odposlana brzojavka, ki mu javlja sklep občinskega sveta.

NOV MACDONALDOV PORAZ.

London, 20. maja. e. Delavska vlada je v doljni zbornici doživela nov poraz. Liberali in konservativci so nastopili proti vladnemu predlogu na zvišanje podpor upokojencem. Vlada je predlog umaknila.

Neurje pri Mladenovcu

Veliko število ljudskih žrtev. Uničeni posevki. Ogromna škoda.

Beograd, 20. maja. r. Pri Mladenovcu v Srbiji je divjala včeraj silna nevihta. Utrgal se je oblak. Voda je uničila posevke na polju daleč na okrog. Preplavila je celo področje, pri čemur je izgubilo življenje več žen in otrok. Škoda na posevkih je ogromna. Pri Mladenovcu so zrušeni številni mostovi, ki vodijo čez Ljig in celo področje v okrožju 20 km je odrezano od ostalega sveta.

Padla je celo uro gosta toča, ki je uničila vse sadje.

Oj ta morala!

Prinesel je zadnji «Ljudski tednik» nastopno beležko:

Necuvni škandal. Že dalje časa «diši» ljubljanske ulice neznanosko neokusna reklamna slika za neki roman. Slika je taka, da lahko vzbuja vse mogoče fantastične domneve in zlasti prav gotovo ni vzgojevalna za mladino in človek, ki vidi to grdo sliko, se nehoti spomni izvestnega mlinskega kamna, Roman, za katerega dela slika reklamo, je sicer nedolžen, toda slika je v resnici grda. Največji doslej pri nas še nedoseženi škandal pa je, da je to slika za umazan denar izdelala Katoliška tiskarna, ali kakor se po prevratu imenuje «Jugoslovanska tiskarna», to je tiskarna Katoliškega tiskovnega društva, čigar predsednik je sam gospod prošt Andrej Kalan! To društvo so ustanovili svojedobno bistri in idalni duhovniki, kateri so ustanovili in vzdrževali Katoliško tiskarno z velikimi osebnimi žrtvami samo zato, da izjavi moralno čist tisk in obvaruje ljudstvo, osobito pa mladino, pred pohujšljivostjo modernega tiska. Sedaj je pa ravno tista Katoliška tiskarna na čelu pohujšljivosti in je za umazane groše izdelala tako grdo, da ne rečemo «nagravni» sliko, kakršne Ljubljana še ni videla! Res, daleč smo prišli. Ali je res za denar vse na prodaj?

Huda reč! Ni mogoč «Slovenec» drugače in je v nedeljo objavil naslednje **Pojasnilo.** Radi neke nečedne podobice, ki jo je «Narodni dnevnik» pretekli teden nabli po ljubljanskih vogalih za reklamo, izjavlja načelstvo KTD sledeče: Načelstvo je dalo vodilnemu osebu v Jugoslovanski tiskarni ob otvoritvi točno službeno navodilo, da uslužbenec ne smejo sprejeti nobenega dela (elike ali tiskovine), ki bi ne bilo v uravnostjo v soglasju. V inkriminiranem slučaju je uslužbenec naročilo, ki je bilo baže zelo nujno, sprejel, preden je sliko videl, in jo je dal v naglici brez cenzure v izdelavo. Načelstvo KTD obžaluje ta neprijetni dogodek ter je dalo v tem oziru zopet najstrožja navodila, da se v bodoče kaj takega ne ponovi.

Pondeljčkov «Slovenski Narod» to farizejsko čisto umestno:

Kaj pa pravi KTD k pisavi svojih organov «Slovenca» in «Domoljuba»? Ali je ta pisava v soglasju z «njegovimi» navodili? To bi radi vedeli. Imenovana lista neprestano ščuvata proti državi in državnemu edinstvu, dasi je notorično, da ima podjetje, ki je lastnik teh dveh listov, največje materialne koristi prav od one državne uprave, ki jo ta dva lista na najbrezvišnejši način dosledno napadata. Ali je tako postopanje moralno? Pričakujemo, da se «Katoliška» — pardon — «Jugoslovanska tiskarna» odprave vsem delom, ki ji dobiva v tako bogati izmeri od vladne uprave, ki je tako korumpirana in propadla — vsaj «Slovenec» in «Domoljub» to zatrjujeta — da je niti pes ne povoha. Kljub temu pa «Jugoslov. tiskarna» prav rada baže v svoj žep denar, ki ga dobiva od te uprave za dela, ki jih je zanjo izvršila.

Punetum, eatie! Famosni plakati bodo še nadalje sitili na ljubljanskih in mariborskih oglih in drugod, usoda jim je skoro enaka kakor — ne za merite — Prešernovi muzi, le neizmerno krajša. «Vie» je v tem, da se nad njimi pretežno zgražajo verni klerikalci (-ke), ki na bodo še nadalje držali oporo za duhovni boj in slovensko moralno v goilih «Slovenca», kloakah «Domoljuba», vse to odslej pod izrecno zavišeno cenzuro Katoliškega Tiskovnega Društva, prosta Kalana, škofa Bonaventure, o, in še mnogih drugih častitih gospodov!

Skrbi Pija XI.

Dunajski listi poročajo iz Rima, da vzbuja zdravstveno stanje papeža Pija XI. v vatikanskih krogih resne skrbi. Njegova bolezen je sicer že stara — pojavila se mu je prvič, ko je bil še nuncij na Poljskem — v zadnjem času pa se je znatno poslabšala. Vplivalo je na to tudi življenje, na katerega je papež nujno navezan med vatikanskim zidovjem, kjer mu zlasti primanjkuje potrebnega gibanja, ki ga je bil vajen prej, ko je bil, kakor je znano, tudi navdušen turist.

Še več skrbi pa povzroča papežu in njegovi okolici politika. Zadnje francoske volitve so na mah uničile vatikanske račune, da bo Francija definitivno predrugačila svojo politiko napram Vatikanu. Saj so zdaj v Franciji vnovič na krmlu ljudje in stranke, ki so povzročili znani kulturni boj in izvedli ločitev cerkve od države. Polnčarjeva vlada je z ozirom na katoliške kroge, ki so jo podpirali, izdelala načrt za konkordat, ki je za Vatikan kolikor toliko ugoden. Ta zakonski predlog pride zdaj pred novo skupščino. Dvomljivo je, ali ga bo sprejela v sedanji obliki. A tudi če ga sprejme, kar se zna zgoditi, ako ne bo postavljena čisto levičarska vlada, tudi v tem slučaju se v Vatikanu upravičeno boje, da bo ostal konkordat samo na papirju, v kolikor spreminja dosedanje stanje na korist Vatikanu.

Na ta način se ruši nov, še ne dograjen steber, na katerega so hoteli v Vatikanu opreti restavracijo svojega mednarodnega ugleda. Da vse to ne vpliva baš blagodejno na bolehnega papeža, je pač umljivo in zato je umljiva tudi načrtajoča skrb njegove okolice glede njegovega zdravja.

Politične beležke

+ **Nepošteno poročanje.** Na običnem zboru SPD. se je poročalo, da je minister zaobračaja, dr. Svetislav Popović dovolil turistom, če potujejo v planinske kraje v grupah po 5, polovično vožnjo. Kaj ta ukrep pomeni nele za turiste, marveč tudi za tujski promet v Slovenijo, to si vsak pameten človek lahko izračuna. Dr. Svetislav Popović pa je demokrat in sicer celo samostojen demokrat. Zato je Slovenec poročevalec zamolčal to najvažnejšo pridobitev našega planinstva iz Slovenije in je tudi zamolčal iskreni pozdrav in zahvalo planincev ministru in planincu Popoviću.

+ **Le krepko sebe po zobeh.** Ravnanstvo ženske bolnice omejuje sprejem na nujne slučaje. To daje «Slovencu» povod, da primerja naše zdravstvo z albarskim. Ženska bolnica v Ljubljani, ustanovljena šele v Jugoslaviji, je pravi ponos države in vsakdo mora biti državi hvaležen, da nam jo je ustanovila. Tudi glede omejitve ni tako hudo, kakor markira «Slovenec», a žal budžet ni zadovoljiv. «Slovenec» ne pove, da so temu zopet krivi le njegovi tigri. Kar bo letos kritike nad državnim budžetom, to je vse čisti sad politike SLS. Kar se tiče zdravstva, pa je posebej zasluga znanih dveh državnikov in medicinskih strokovnjakov Zebeta in Strčina. Do danes sta se pri zdravstvenem odseku javila šele dva slučaja pritožbe radi odklonitve. Oba slučaja nikakor nista bila nujna. Vendar bi mi svetovali, naj se v slučaju kakšne odklonitve dotične odkaze na SLS, naj ona zagovarja, kakaj ni znala urediti budžeta. Med tem se nam poroča, da so vsi resni in objektivni ljudje razum SLS na delu, da se vključijo budžetnim težkočam najde za izboljšanje razmer v bolnicah izhod, ki bo zadovoljil.

+ **Klerikalna morala.** Kako je jezuitizem izpridil naše klerikalce, o tem si lahko čedno sliko napravi, kdor v «Slovencu» med napadi na vzorno demokratično obično Kranj in njene voditelje bere sledečo opazko: «Da bi se kdo od teh mož (t. j. kranjski demokrati) hotel osebno okoristiti na račun občine, tega ne

morem trditi, dasi nam je težko verjeti!» uasprotno, a trdnih dokazov zato še nimamo. Če jih dobimo, jih priobčimo, da ne bodo ti ljudje več mogli igrati osebne poštenjake, kakor se tako radi bijejo po prsih. Lopov, ki je spisal to neslovencsko brozgo, prizna, da so demokrati nesebični, in to ga strašno boli. A «dokazov» ni in ni. Menda vsak dan moli in prosi Boga, da bi kdo od demokratov kaj zagrešil, potem bi bil ta klerikalni poštenjak srečen. In take «Bekenntnisse einer schönen Seele» prinaša glasilo ljubljanskega škofa! Naši kranjski somišelniki si boljšega spričevala niso mogli želeli. Le tako naprej, da bo kranjski klerikalec še bolj nesrečen.

+ **Gospod Pucelj za klerikalno vlado.** Najbednejšo vlogo v prošli krizi so igrali srbski zemljoradniki z našimi zelenimi generali: dolgo so kolebali sem in tja, nazadnje pa so se trdno zadržali pri klerikalcih. Pri kralju je — kakor je sam «Kmetijski list» poročal — njihov voditelj g. Lazić zahteval, da se vlada da bloku v katerem bi imeli odločilno besedo klerikalci. Zemljoradniki so na vso moč s pretnjami pritiskali na kralja, naj vzame SLS in radičevce v vlado. Sami pa so prav kunošno dostavljali, da bodo vlado Korošec-Spaho-Radić-Perat Draga-Kraft-Davidović samo podpirali. To je pač višek politične modrosti. G. Pucelj pač ne vidi, kako se po deželi njegovi vsak dan redkejši pristaši bore s klerikalci, sicer se ne bi tako nesramno norčeval iz njih, ko jih hoče udinjati za to, da pomagajo Korošcu in dr. Brejcu na vlado, oni pa smejo tako vlado le «podpirati». Vsak mesarski vajenec bi moral poznati znani pregovor: «Nur die allergrössten Kälber melden sich dem Metzger selber» (samo največja teleta se sama oglašajo pri mesarju), g. Pucelj pa je vse svoje pristase ponosno peljal k g. Korošcu v mesnico. To je storil menda iz hvalečnosti, da so klerikalci hoteli naprednega kmeta spraviti ob «Kmetijski družbo», marveč je tudi trapa. Da bi ne bilo demokratov, bi že zdavnaj Samostojne klerikalizem uničili. Kakor pri «Kmetijski družbi» so tudi to pot morali prikočiti demokratje, da rešijo napredne kmete.

+ **Dalmatinski klerikalci za vidovdanskou ustavo.** Splitski «Jadrani», organ dalmatinskih klerikalcev prinaša interesanten članek (šifriran «dr. I. S. svečnik»), iz katerega povzemamo: «Osnovna pogrška v ideologiji hrvatske politike je fiksna ideja o hrvatskem in srbskem državnem pravu. Okoli te ideologije se vrtilo skoro vsi hrvatski politiki kakor večje okoli luči dokler se ne opalijo. Vidovdanska ustava je zavrgla i srbsko i hrvatsko državno pravo ter poziva vsa tri plemena k skupnemu delovanju za dobrobit vseh in cele države. Ne rečemo, da je Vidovdanska ustava ravno v vsem pogodila najboljšo, toda osnovna misel skupnega delovanja vseh treh plemen v enem parlamentu je na vsak način srečna, dobra in državniško uprav genijalna! Kolikim notranjim zmedam in vročicam se s tem izognemo! Kdor tega ne vidi, je slep na duhu. Dokler hrvatski politiki ne uvidijo, da je osnovna misel Vidovdanske ustave i za Hrvate najboljša, tako dolgo tudi hrvatska politika ne pride na realna tla in bo ostala — političarstvo brez glave in zmisla. — Eto, klerikalcev kršne Dalmacije se je sprilo brezmejnih zaslepljenosti, ki jih tam pričenja roditi pritisk radičevske propagande, že začelo precej jasno svitati. Bo, bo tudi v Sloveniji prišlo tako, z edino razliko, da bo pri nas izpregledal narod sam, dočim njegovi SLS-krmiljarji lahko še nadalje ostanejo udarjeni s slepoto...»

+ **Za izpremembo je Radić sedaj opsoval Polnčarja.** V zagrebškem «Hrvatu» piše emigrant Stipa Radić o «strahovitim polomu francoskega militarizma na volišču». Članek je obsežen, ne pové pa nič novega, samo tipično Radićev je, gostobeseden, surov in smešno

demagoški. Polnčarja karakterizira za «zloglasnega pokrajinskega fiskala, polnčarja one brezbožne gosposke nadutosti, ki lastni svoj narod smatra za govedino, pa zato povsem naravno tudi druge narode prezira ali mrzi. Nemce je ta zlodep uprav satansko mrzil, mrzil tako kakor Pašić in Pribečević — Hrvate... Radić raznaša navdušenje, da je tudi na Francoskem zmazalo nekako mirotvorno in človečansko republikanstvo in da Beograd ne bo več mogel Francije — balkanizirati. Sveda se s tem tudi bliža «iskreni in pravedni sporazumi» z Nemčijo, ki je teden poprej v svojem obupu izvolila nad 300 milijonih tako rekoč pacifičnih poslancev. Vesoljni svetovni tisk — končuje Radić — vzklika od navdušenja in Francoze zopet naziva za resnično velik narode. Le Radiću ne gre prav od rok, ne zaležejo več ne njegovi intervjuji, ne memorandi ne drugi otrobi. Če pa s takim člankom polnčarje novi francoski vladi in obenem Nemcem s tem, da proklinja Polnčarja, je to prav v njegovem privatnem interesu: podal bi se rad v Pariz in si tudi izposloval pasoš za Nemčijo, kar mu doslej ni uspelo.

Iz demokratske stranke

Sestanek v Tomislavu. Sestanka se je udeležilo okrog 25 kmetov. Obravnavalo se je o političnem položaju, o volitvah in združitvi naprednih elementov. Pokazala se je tudi nekaj velika želja po združitvi in enotnem nastopanju naprednjakov. Po vsestranskem razmotrivanju se je lepo uspeli sestanek zaključiti z željo, da se začne prirejati predavanja.

IZ ZVEZE KULTURNIH DRUŠTEV.

V nedeljo so se vršila sledeča predavanja:

V Starem trgu pri Cerkljici je predaval g. Stojan Bajič o vodilnih idejah demokracije. Stevilni poslušalci so z zanimanjem sledili poljudnemu predavanju ter so izrazili željo, da jim Zveza priredi še več takih predavanj.

V Radomljah pri Kamniku je predaval v dvorani sokolskega društva brat Kalan o «Južnem Sokolu», prvem slovenskem sokolskem društvu, ki je delovalo v letih 1863. do 1887. Predavanje je posetilo okrog 25 poslušalcev.

V Gričljah (Bela Krajina) je predaval g. prof. Dolžan «O postanku sveta». Udeležbo je bilo okrog 40 ljudi. Poslušalci so izvajanjem g. predavatelja sledili z zanimanjem in zadovoljstvom ter so prosili, da se jih čimprej zopet s kakim predavanjem obišče.

Na Rakeku se je vršilo v nedeljo prav dobro uspešni čebelarji shod, ki so se ga udeležili poleg domačinov tudi oddaljeni čebelarji iz Logateca, Laz, Planine, Begunj in Cerkljice, ker so zopet enkrat imeli v svoji sredi njim dobro znanega in priljubljenega predavatelja g. Likozarja. Udeleženci so bili s predavanjem zelo zadovoljni in so g. Likozarja prosili, naj bi prišel še enkrat predavati v Cerkljico za čebelarje onega okolisa. Predavanje s strokovnimi pojasnili na razna vprašanja je trajalo nad tri ure.

V Dragatušu je predaval g. ravnatelj Mervić o «Naši bodočnosti — gospodarski razvoji». Predavanje je bilo zelo dobro obiskano: nad 60 poslušalcev, ki so pazno sledili izvajanjem g. predavatelja. Izrazili so željo, da bi se še vršila taka predavanja, se g. predavatelju zahvalili ter po nad enournem predavanju odšli zadovoljni domov.

O poteku predavanj v drugih krajih še poročamo.

Sodišče

§ Boda. Ubožen upokojenec se je stalno boril z bodo in pomanjkanjem in torej polnovredno delu usodo ostalih sovrstnikov. V sili si je izmislil nakano, ki pa se mu je posrečila le do preklica. Sel je k mnogostevilnim znanim in kasneje tudi k neznanim gospe in se predstavil povsod kot dober možev prijatelj in magistratni uradnik in po ovinkih zaprosil za malo, brezobrestno posojilo. Tako je pridobil k bogastvu mesečnih dohodkov še tovrstne prispevke, ki jih je kaj rad zamenjal za krepilno tekočino. Pred ljubljanskim okrajnim sodiščem je priznal vse inkriminirane in neizsledene slučaje in v obrambo navajal nerazlikano bedno razmerje, v katerih živi. Bil je obsojen na 3 tedne strogega zapora.

§ Zakonska nezvestoba. Danes 35-letni K. Ivan, posestnik v Trebčah v kozjanskem okraju, se je priženil pred par leti na jako lepo in bogato knetižo. Svojo srečo in udanost svoje žene pa je poplačal na grd način. V torek dne 13. t. m. se je moral zagovarjati pred celjskim okrajnim sodiščem zaradi hudodelstva javnega nasilstva in oskrumbe ter je bil obsojen na dva meseca poostrene ječe. Že jeseni 1922. je hotel zlorabiti v hlevu neko nedoletno deklico, ki je postala dne 29. januarja zopet žrtev njegove pohotnosti. Istečla in vsa tresoča se je zatekla k nekretni ženi ter ji povedala, kaj se je zgodilo.

§ Iz Kranjske gore. Mrzel dan je bil 19. avgust 1923, ko je Jugoslov. Matica priredila veselico ob Pizenci na najbolj pravelem prostoru. Fantje in dekleta iz Kranjske gore in okolice so veselo rajali in pili in jeseniška godba je netila družabnost. Med njimi je bil A. Berce kar malo preveč dobre volje. Zaletel se je v G. Vistra in ga hotel udariti; napadenec pa se mu je umaknil in namesto njega sta prešla klofuto neko dekle in njen spremljevalec. Ko so Jeseničani sprevideli, da je živahnost že

privrela do razigranosti, so se odpravili domov. Nasproti pa jima je prišel A. Berce, oborožen z opeko in jih je ustavil. Pogumni Jeseničani so se spustili v beg v restavracijo «Slavica»; eden njih, F. Tavčar, pa ni vedel kam ne kod in ga je na begu dohitel napadalec ter ga sunil z nožem v hrbet tik pred vodnjakom, tako da je nesrečni F. T. padel v vodo, pa to še ni tako mrzel dan! V vodi ga je obtoženec še enkrat prijateljem malo obmetaval s peskom in kamnom. Slednjelj so ga rojaki rešili in spravili na varno. Veseljački in dovipni A. Berce pa je bil pred ljubljanskim okrajnim sodiščem obsojen na 10 dni zapora.

§ Poljske pridelke je kradel iz kašče Jos. Znidaršič v Golobinju pri Sevnici 22-letni rudar Fr. Vrečko, njegov tovarš Dominik Pajk pa je stal med tem na straži. Oba sta bila tudi oborožena s revolverjem in puškami. Kljub temu so prvič, ko je posestnik zaslišal hum, «brbro» pobegnili pred njim, a se kmalu zopet vrnili na svoje delo. Vrečko je odnesel na svoj dom kar tri polne vreče koruze in ovas, dejanje pa odločno taj, dasi ga je prvič Znidaršič sam prišiel, da je moral dve vreči zopet izprazniti v kaščo. Obsojen je bil na 6 mesecev poostrene ječe, Pajk pa oproščen.

§ Ne diši jima delo. 34-letna služkinja Avgusta Lapuh in 15-letna Ana Lapuh, obe iz Zakota pri Brezloah, sta izvršili meseca novembra preteklega leta več tatvin v Trnovljah, v Arji vasi in v Zg. Hudinji. Zelo radi sta videli perilo, ženska krila in bluze, ki sta jih potem razprodajali. Delomrzni sta bili obsojeni pred celjskim okrajnim sodiščem, in sicer Avgusta na 2 meseca, Ana pa na tri tedne poostrenega zapora.

Gospodom na promenadi

se obeta v tekočem poletju užitek, ko bodo občudovali dame v krasnih svilenih jumperjih, ki jih nudi le

FRAN LUKIČ, Pred škofijo 19.

Borza

30. maja:

ZAGREB. V električni tendenci dalje alaba. Promet je bil majhen. Tečaj se v glavnem nespremenjen. — Na deviznem tržišču je vladala precej nestanovitna tendenca. Tečaj deviz se obično popustil. Blaga je bilo dovolj, posebno koncem sestanka. Narodna banka je dajala neznatne količine v devizah na London in Prago ter nekaj več v čeku na Svico. Zaradi pomanjkanja denarja se je promet tudi danes gibal v precej ozkih mejah. Trgovalo se je največ v devizah na Dunaj, Italijo, New-York ček in Svico. Notirale so devize: Amsterdam 3025 do 3055, Dunaj 0.1186 do 0.1156, Bruselj 347.5 do 452.5, Budimpešta 0 do 0.10, Italija izplačilo 358.25 do 361.25, ček 357.4 do 360.5, Kristijanija 0 do 1123, London izplačilo 352 do 355, ček 351.75 do 354.75, New-York ček 80.8 do 81.8, Pariz 440.5 do 445.5, Praga 238.1 do 241.1, ček 238 do 241, Stockholm 2192.5 do 2207.5, Svica 1444, ček 1482.8 do 1442.8; valute: dolar 79.5 do 80.5, Kš 285 do 288, francoski frank 0 do 442, leji 0 do 42; električni Eskomptna 132 do 134, Ljubljanska kredita 235 do 0, Praštrediona 915 do 920, Slavenska 110 do 112, Eksploatacija 120 do 122.5, Trbovlje 590 do 600, Verbe 0 do 165, 7 odst. investicijsko 67 do 68, agrarne 28.25 do 28.75, Vojna škoda 141.5 do 142.5.

BEOGRAD. Tendenci nekaj manj živahna. Poskočili so New-York, Praga in Zeneva, dočim je Pariz radi svojega mednarodnega oslavljenja znatno nazadovale. Narodna banka je intervenirala v devizah na Prago, Zenevo in London. Notirale so devize: Dunaj 0.11445 do 0.1145, Budimpešta 0 do 0.11, Bukarešta 89 do 40, Italija 339 do 339.25, London 358.25 do 358.5, New-York 80.9 do 81, Pariz 440 do 443, Praga 239.5 do 239.7, Sofija 0 do 59, Svica 1436 do 1436.4; termini (za ključki): za 1. maja Pariz 442; efekti (za ključki): 7 odst. investicijsko 67.5, agrarne 24.25 do 24.5.

CURIE. Beograd 6.975, Newyork 563.75, London 24.62, Pariz 30.50, Milan 25, Praga 16.625, Budimpešta 0.0067, Bukarešta 2.75, Sofija 4.05, Dunaj 0.00795. TRST: Beograd 27.80 do 28.13, Dunaj 0.0315 do 0.0325, Praga 66.25 do 66.75, Pariz 119.25 do 120.25, London 98.50 do 98.75, Newyork 22.50 do 22.65, valute: dolar 27.80 do 28.10, 20 zlatih frankov 86.75 do 87.50, uradni tečaj zlato 434.88.

DUNAJ: Beograd 870 do 874, Berlin 16.80 do 16.90, Budimpešta 0.78 do 0.84, Milan 3154 do 3166, New-York 70.98 do 71.85, Pariz 3382 do 3388, Praga 2100 do 2110, valute: dolarji 70.460 do 70.860, lire 8160 do 8180, dinarji 897 do 873; efekti (v tisočih): jugoslovanski pr. prlj: Trgo 28, Hipo 56, Eskomptna 111, Jugo 100, Trbovlje 525, Jesenična 120, Zenica 1130, Gutmann 800, Slavenska 27, Slavonija 85, Seferana 950; drugi papirji: Juli-Stid 488, Bankverein 135, Landerbank 316, Zivnostenska 828, Alpine 48. PRAGA: Beograd 42.675, Rim 153.7, Budimpešta 3.75, Pariz 187.50, Newyork 33.95.

NEWYORK: Beograd 124, Pariz 53, Curie 17.72, Rim 444, Dunaj 0.1412, Budimpešta 0.12, Praga 296.25, Varšva 0.1392.

LONDON: Beograd 355, Pariz 81.30, Rim 98.50, Praga 147.12.

BERLIN: Beograd 5.23, Milan 18.8, Praga 12.46, Pariz 22.74, Newyork 4.15.

Gostovanje Hudožestvenikov v Ljubljani

Cetrli večer: «Gospa z morja».

Finis coronat opus! Sinočnja predstava je bila resnično krona, blesteča v žar kih zvezdah nad vso prelesto umetnostjo, ki smo jo življali prejšnje tri večere. Stiri večere zapored je bilo gledališče kakor ulj, predno roji, kakor cerkev ki je natlačeno polna vernikov. In mnogo jih je prihajalo večer za večerom. Ljubljana je te dni dokazala, da ljubi pravo umetnost in jo uživa s pobožnim razumevanjem. Te ovacije, ki so orile po hramu slovenske Talije, so bile plamete in vroči izraz najgloblje, najistiniteljsega navdušenja in hvalečnosti ruskim umetnikom, glasen jek naše slovanske duše, ki je skušala želja in ne nasitna dramsko umetnost, kakršni v Evropi ni primere.

Čisto odveč je obično poročati, kako so Hudožestveniki sinoči predstavljali Ibsenovo «Gospa z morja». Kdor tega ni gledal, njemu se krasota, globina, naravnost igranja in nenadkriljiva poetična, ki je plala med nas z odra, sploh ne da popisati. Vse vloge so bile sinoči igrane z vso dovršenostjo in najpopolnejšim razumevanjem in prečutenjem; ker je bila tudi uprizoritev na večjem odru čisto svojstvena, smo imeli občutek, kakor da gledamo povsem novo, neznano dramo.

Svoj sloves ene največjih, najzrelejših dramskih ruskih modernih umetnic je g. Germanova z Elido Wangelo

utemeljila na naravnost imponujoč način. Njeno podajanje te divne vloge je v bistvu in v neštivilu značilnih potez ter prekrasnih detajlov tako veliko, da ji gre po polni pravici častni naslov ruske Duse. Njene oči, polne duše, njena mimika, njen stas, njene geste, zlasti njene ob stebri igrave poze nam ostanejo nepozabne: živa lepota in duša.

Kakor vse večere je bil izvrsten, do malenkosti premišljen in prečuten tudi kot dr. Wangel g. režiser Massalitinov, umetnik ogromnega umetniškega horizonta. V izražanju čustev je razkošno bogat in pretresljivo priroden.

Opetovano smo se divili tako sveži, ljubeznivi naivnosti gđ. Skrijabine; a kakor je podala Boletto (žal, da v skrajšani vlogi), zasluži polno občudovanje. Gđ. Bahareva igra izborna deklica, ki so še napot odroč. Sinoči je bila kot Hilda zopet nepopolna dražestna. G. Komisarov kot Arnholm je bil vzoren, g. Šarov prav dober Lyngstrand, g. Šjerov velenjanim Ballested in g. Vyrubov zelo učinkovit «tutej». Skratka: vsa predstava je stala v celem in v detajlih na visoki popolnosti.

Občinstvo je zato koncem predstave prirejalo umetnikom ovacije, ki so trajale dobre pol ure. Nihče se ni genil z mesta in vse je ploskalo, vzdikalo in metalo na oder cele snope cvetlic. Prirozišče se je izpremenilo mahoma v duhteč vrt.

V imenu uprave gledališča in slovenske umetnosti je nagovoril go. Germanovo g. dramaturg O. Zupančič, ki se je njej in vsem umetnikom zahvalil za

prekrasno podajanje dram Andrejeva, Dikensa, Dostojevskega in Ibsena. Način, kakor so igrali bratje in sestre iz Rusije «Gospo z morja», pa je imenoval čisto slovanski ter naši duši tako dočim, da se nam je zdelo, kakor bi bili na odru hrepenečo lepo Vido slovensko. V znak zahvale in najgloblje priznanja je poljubil veliki umetnici roko in ji izročil venec s travkovi.

V imenu Udruženja slovenskih igralcev je poklonil velik venec s trobojnicjo g. operni basist Z. upan, ki je zaklical Hudožestvenikom prisrčen «Do svidenja!»

V imenu diletantov šentjakobskega odra je izročil venec z nagovorom: «odetni član, za rusko kolonijo, ki je bila mnogobrojno zastopana vse večere, pa je ruski akademik izročil lep šopek.

Ovacije so niso hotele poleči, dokler ni izpregovorila g. Germanova, ki se je zahvalila v iskrenih tonih za bratski sprejem ter je naglašala v imenu tovarišev svojo radost, da je našla tudi v Ljubljani toliko slovanskega čustva ter toliko žive ljubezni za rusko umetnost.

Mladina je spremljala ruske umetnice in umetnike prav do hotela Union ter jim je prirejala po ulicah in pred hotelom še dolgotrajne ovacije.

S tem se je tretje gostovanje bratov Rusov zaključilo z izredno toplino in nad vse prisrčno. Mi pa svojega poročila ne moremo zaključiti drugače, nego z vročo željo: Na skorajšnje in daljše svidenje v prihodnji gledališki sezoni!

Naši kraji in ljudje

Kako vzgajajo kateheti Umor pod Šmarno goro

Kaplanu Antonu Rovtarju na Igu radi brezvestnega hujškanja med veroukom — zabranjen dostop v šolo.

Na Igu je poučeval verouk na osnovni šoli tamošnji kaplan Anton Rovtar, ki je zlasti zadnje čase z dejanji dokazal, kako pojmuje krščansko ljubezen v praksi in kako si zamisla katoliško moralo, ki naj bi bila temelj verskega pouka na šolah.

V nedeljo, dne 4. maja je priredil »Izansko gasilno društvo« v dolgoročno namene veselic. Prihodnje dneve pa je kaplan Rovtar malone v vseh razredih osnovne šole kot katehet silno razsajal radi te veselice ter otroke prijel radi nje. Udeležba otrok na takih veselicah gotovo ni priporočljiva, četudi je, zlasti na deželi, šolarom težko ubraniti, da bi na take prireditve vsaj čez ograjo ne pokukali. Ako bi kaplan Rovtar ukoril mladino radi veselja — ako se ga je res kdo od nje dejanski udeležil — bi končno lahko smatrali, da jo vrši svojo nalogo, a kaplan se je v šoli tako izpozabil, da šolski deci ni le pokazal svoje strupene strankarske razgrizenosti, nego se je pred njo tudi razgalil kot brezvesten hujškan brez omike in olike. Četudi je vpraševal glede udeležbe na gasilski veselici, je vendar vpil nad šolsko mladino: »Kdo je pijančeval s Sokoli?« »Sokoli so svinje, barabe, pijanci. Sokoli ne pozna Boga in Marije. Sokoli preklinjajo. Vaši starši, ki so pri Sokolu, bodo šli v pekel in vi z njimi. Le zapomnite si to!«

Otroke, ki so se zglasili, da so sokolski naraščalniki, je Rovtar pretepal in jih zapodil v zadnje klopi z besedami: »Marš zadaj, takih barab, kakor ste vi, ne bom več poučeval krščanskega nauka.« Te surovosti je večkrat ponovil.

V IV. razredu so pozdravili učenci kateheta Rovtarja s: »Hvaljen Jezu«, on pa je odgovoril: »Svinje!«

Učence, ki se je preselil pred kratkim iz Ljubljane, se je tudi zglasil kot »Sokolič«. Katehet je zavpil nad njim: »Od kdaj pa ti?« Otrok: »Bil sem Sokol že v Ljubljani.« Kaplan: »Ti si bil že v Ljubljani baraba.«

Take užne slike so se ponavljale v vseh razredih in v vsakem razredu po pol ure.

To, kar je zagrešil katehet Rovtar nad šolsko mladostjo, že ni več surovost, temveč popolna pobesnelost. Kan naj pride naša mlajša generacija, ako se ji vcepja taka posurovelost v šoli in to celo pri verouku! Prepričani pa smo, da bo Rovtar dobil pri škofiškem ordinarijatu za svoj nastop, za čegar kvalifikacijo sploh ni beseda, še pohvalo in odlikovanje. Da bi imeli v Beogradu dr. Korošca za ministra, v Ljubljani pa za pokrajinskega namestnika dr. Brejca, ali kakoga drugega klerikale, bi Rovtar še danes nemoteno nadaljeval svoje divjaštvo v šoli. Lahko si tudi predstavljamo, kaj bi taki pobesneli ljudje počeli po naših šolah, ako bi imeli »avtonomijo«, v kateri bi za take zločine sploh ne bile kazni ne bilo.

Kaplanu Rovtarju pa je sedaj vendarle prišla roka pravice. Izvršila se je uradna preiskava njegovih izbruhov in kakor čujemo, ga je šolska oblast suspendirala od pouka ter mu zabranila vstop v šolo. Pričakujemo pa, da bo Rovtar tudi izročen sodišču, da ga i tu zadene zaslužena kazen za storjeno hudodelstvo.

Darujte, da rešimo sokolski Tabor!

Nova aretacija.

Ljubljana, 20. maja. Ze zadnjih smo poročali, da Janez Kristan, ki je osumljen umora Marije Zevnikove, trdovratno tajl vsako krivdo in tudi zanika možnost, da bi samokres, torbico in uro našli na njegovem domu. Izgovarja se, da so bile vse te stvari gotovo njemu podtaknjene. Med tem se je zgodil dogodek, ki pojasnjuje ta čudni zagovor Janeza Kristana. Komandir orožniške stanice v Vodicah, orožniški narednik g. Franc Lavrenčič, pod čegar vodstvom se je vršila hišna preiskava, ki je končala s popolnim uspehom, je namreč že v četrtek opazil zapustno uro umorjenke v Kristanovi omari. Ker pa ni vedel, da je bila ura last Zevnikove, jo je pustil v omari in zaplenil potem samo samokres, ki ga je našel v lastovijem gnezdu in pa torbico, ki je bila zakopana pred hlevom in pokrita s težkim kamnom. Šele iz nadaljnjih poizvedb in zasliševanj prič je izvedel, odkod izvira dotična ura in je zato prišel v petek po njo. Na Kristanovem domu je našel njegovo gospodinjico, 60 letno Marijo Cesen, ki pa o uri ni hotela prav ničesar vedeti. Ko pa je poslal nato Lavrenčič po občinskega zastopnika, je odšla Cesnova neopazeno v sobo in vtaknila uro zopet v omaro, kjer je bila poprej. Strela jo je iz neke cunje in jo potem izročila Lavrenčiču. Ko pa sta v ponedeljek, dne 19. t. m. prišla na Kristanov dom zopet dva orožnika iz Smlednika, jima je Cesnova pripovedovala, da je Kristanov 7 letni sinko Vinko, ki prebiva pri posestniku Janezu Jeleni, našel uro v sredo pred večnimi vrati, in da je last njene hčerke Tončke. Toda orožniški komandir Lavrenčič je med tem dognal, da je prišel mali Vinko šele v petek na dom svojega očeta in je torej izključeno, da bi on našel uro. Ker je obstojala torej nevarnost, da bi skušala Cesnova vplivati na Vinka Kristana in na druge priče v tem smislu, da so bili samokres, torbica in ura umorjenke Kristanu samo podtaknjene, je narednik Lavrenčič napovedal Cesnovo aretacijo in jo izročil včeraj v zapore ljubljanskega deželnega sodišča. Cesnova je vso pot prosila milosti.

Kakor se nam naknadno poroča, umorjena Marija Zevnikova ni imela nikakega ljubavnega razmerja z Janezom Kristanom, ampak se je hotela poslužiti samo njegov. posredovanja, da bi se izselila v Ameriko. Tudi usodnega večera se je upirala njegovi pohotnosti, kar je ugotovila tudi zdravniška preiskava.

Čaruga pred sodnijo

V ponedeljek popoldne je osiješki senat začel zasliševati drugega Čaruginega glavnega palčaja, ki so mu tudi napovedane vislice. Piše se Luka Sulentič, močan je in košat, enkrat je že lomil rešetko na celici in skušal pobegniti, zato so mu zdaj vse štiri ekstremitete vtaknili v solidne okove. Tudi on ni »nič kriv«, ampak prav nič in se zagovarja kakor mu pač na jezik pride, okorno in nalvno. Predsednik ga vpraša: »Zakaj ste tedaj v preiskavi brez potrebe grmadili nase toliko zločinov?«

»Orožniki so me mlátili, pa kako ne bi priznal,« odgovarja Sulentič kakor je v prejšnjih zasliševanjih silil Čarugo in Prpiča. Sploh se vidi, da bo odsej vsa obramba te krvočne tolpe šla po receptu: Orožniki so nas tepli, zato smo priznali vse, pred preiskovalnim sodnikom pa smo se ball, da nas ne bi vrnil orožnikom in smo vse potrdili. Tega seveda nihče ne navede, kako predrzno so se obnašali prve dni po aretaciji in s koliko zakrknjenostjo so skušali tajiti tudi svoje najočitnejše bestialnosti.

Luka Sulentič tajl, da bi bil sodeloval pri zločinu, ki mu jih našteva obtožnica. O vsem da je čul le pripovedovati Pr-

piča in Čarugo, ko se je z njima večkrat sestel. Se Čaruga se smeji Sulentičevemu zmišljanju, Prpič, na katerega vali največ krivde, pa se z njim spušča v tolovajske debate in mu dokazuje laž. Ko končno pride na vrsto razbojstvo v Tompojevcih, se Sulentič zagovarja takole:

»Tisti večer sem se podal k materi, ki stanuje v Tompojevcih v vasi. Spotoma srečam šest orožnikov. Voščil sem jim dober večer, pa so mi takoj zapovedali, da grem z njimi in so mi tudi dali puško. Jaz sem ubogal. Ko pridemo v gradič, so me s še enim postavili pred vrata na stražo. Ostali so zginitli v gradič: kaj se je znotraj godilo, pa ne vem. Čul sem nekaj krik in ko so iz vasi prišli redarji, se je začelo streljanje. Jaz sem pobegnil po svoji strani. «Orožnikov» nisem poznal in šele kasneje mi je Prpič pripovedoval, da je tudi Čaruga bil poleg.

Predsednik vpraša Prpiča: »Ali je Sulentič vedel, po kaj ste šli v Tompojevce?«

Prpič: »Kako ne bi, saj smo se prej dogovorili.«

Sulentič molči, Prpič pa ponovno zatrdi, da je napad vodil Čaruga. Ta se razburi: »Lažeš!« Sulentič pa začne nadalje razlagati, da je nedolžen in da se ni upal stvar prijaviti orožnikom, da ne bi sum padel ravno nanj...

No, in zopet je včerajšnja razprava prinesla malo senzacijo za nabito polni avditorij kakor tudi za samega Čarugo. V ponedeljek je Prpič preklisal svoj zagovor in izpovedal prilično resnico, včeraj pa se je istotako sporebril Luka Sulentič. V ponedeljek je bil Čaruga prav zadovoljen s Sulentičevim zmedenostjo in je svoj položaj očitno smatral izboljšanim. Četudi se je Sulentičevim kolobocijam smejal, mu je vendar to gotovo bilo ljubše, kakor da bi bil Sulentič izpovedal resnico.

Takoj ob početku včerajšnje razprave je predsednik zapovedal Čarugo odvesti iz dvorane. Čaruga razumevši, zakaj zo-

pet gre, je odšel mrko gledajoč Sulentiča in škripaje z zobmi. Sredi največje pozornosti je nato Sulentič preklisal svoj ponedeljski zagovor, prav kakor Prpič. Izjavlja, da je krivo izpovedal radi tega, ker je od Čaruge nedavno potom nekega jetnika prejel listek z navodilom, naj se izjavi kolikor more in naj Čarugo povsem zataji. Čaruga mu je na listku tudi obetal, da se bo zanj dobro pobrigal, ko bo izpuščen iz zaporu. To pa da se bo zgodilo, če bo Sulentič govoril točno po navodilu.

Pri konfrontaciji, ki je nato sledila, je Čaruga srdito vztrajal pri svojih dosedanjih navedbah, Sulentič pa prav slinčeno kakor v ponedeljek Prpič Veliki.

Dopisi

SMARJE PRI LJUBLJANI. Za 15. junija so razpisane volitve za našo občino. Klerikali so že pričeli z agitacijo. Ne javno, ampak tajno na sestankih, ker se boje, da bi ljudstvo zvedelo resnico o zavoženem občinskem gospodarstvu, ki je v klerikalnih rokah. Za 13. maja je sklical dekar Pešec v farovžu sestanek boljših kmetov, ki gredo v boj pod firmo SLS. Njegov prvi adjutant, mizarški mojster Gliha, pa je sklical za 14. t. m. sestanek na svojem stanovanju pod firmo »Delavska stranka in stranka malih kmetov«, ki je isto-vestna z SLS. Javnega zborovanja se ti ljudje sploh ne upajo sklicati. Kdo je dal g. Glihi pooblastilo, da zastopa delavstvo, ni znano. Čudimo pa se, da se drznejo slepiti ljudi pod to firmo. Toda poznamo jih predobro in zato bomo obračunali dne 15. junija z njimi. Tudi napredni kmetje in delavci smo začeli s pogovori in bi bilo le želeli, da nastopimo vsi naprednjaki skupaj. Le tako nam bo zmaga zagotovljena. Ljubezn SLS do delavstva in malih kmetov dokazuje najbolj sledeče dejstvo: G. dekan, ki ima velikansko premoženje in redi preko 20 glav goveje živine, je raje pustil njive, kjer je imel preteklo leto pšenico, v pušobi, kakor da bi jih dal revežem delavcem in malim kmetom, ki nimajo zadosti zemlje, proti primerni najemnini v

našem. Žal se dobe že danes ljudje, ki odcenjujejo politiko SLS, ki obetajo la la la in obrekovali in računali samo v nezavedno kmečko delavsko maso. To da svita se tudi pri nas in ne bo dolgo, ko bo ljudstvo spoznalo svojo smoto in potem gorje vam!

ST. VID NAJ LJUBLJANO. Prosvetni odsek naprednih društev St. Vid Dravlj je v nedeljo dne 11. maja s uprizoritvijo Meškove drame »Matji« zaključil letošnjo dramatično sezono. S prav povoljno udeležbo je naše občinstvo ponovno izkazalo odseku naklonjenost in obenem razumevanje za kulturno delo. Prešli smo v tzv. poletniško dobo, katero bo odsek intenzivno izrabil v pripravi za bodoče nastope. Ščasoma se odstranijo tudi vsi nedostaki. V trdni volji, da v bodoči sezoni tem lepše zadosti svoji nalogi, se cenj. občinstvu odsek še nadalje priporoča.

SMLEDNIK. Od leta 1920. obetoja pri nas prostovoljno gasilno društvo. Uvidno mlado članstvo je kmalu potisnilo klerikalni odbor v kot in zavzelo strogo nadstrankarsko smer, kar je v takih društvih edino pravilno in društvo zato tudi ni pričakovalo nobenega nasprotstva. Ko pa se je na Srečnico vršil občni zbor v društvenem domu, je tukajšnji kaplan Grčar označil taktiko društva kot nemoralno, in sicer zaradi jesenske gasilske veselice, ker se je vršila s plesom. Dasi je dobil že takrat zaslužen odgovor, si dovolimo sedaj še skromno vprašanje, odkod pa je prišlo sedanje pohujšanje v župnišču. Pa še nekaj o onih, ki jim je vedno devištvo in radovoljno uboštvo sveta zapovedi, ki naj v današnjih časih velja samo za kmete. Kupili smo nove zvonove. Tukajšnji milijonar, g. župan, je prispeval v čast božje 10.000 kron, našel pa se je mož, ki je izračunal, da pride sorazmerno nanj celih 25 kron. S tem, da je dal 40 kron, je presegel župana za skoraj 100 odst. Do sem vse prav. Ko pa je imel dotičnik obračun z g. župnikom o priliki nekega pogreba, mu je le-ta zaračunal poleg drugega za zvonove (ne za zvonjenje), ki so bili že preplačani 20 Din. Ali je to dopustno ali ne, bi se po mojem mnenju dalo debatirati. Kaj ne g. župnik!

BREGANA. Sokolsko društvo na Bregani priredi dne 29. maja ob 4. uri popoldne v Mokricah javno telovadbo s obširnimi programom. Vsa sosedna društva se vabijo, da se udeležijo prireditve v čim večjem številu. Društvo bo imelo vse v lastni režiji in je preskrbljeno tudi za mrzla in gorka jedila. Igrala bo fanfara Sokola I. iz Zagreba in tamburaški zbor breganskega Sokola. Ker ima grad Mokrice lepo lego, bodo imeli izletniki tudi v tem oziru lep užitek. Sestanek vseh sokolskih društev je točno ob pol 3. uri popoldne pri or. Kalinu na Bregani, odkoder odkorakamo v povorci v grad Mokrice.

IZ KRŠKEGA. Poštne razmere Krško-Novo mesto in obratno so sedaj skrajno neugodne. Medtem ko je bila vpeljana pred vojno in še tudi pozneje dvakratna vozna pošta na obe strani, potrebujejo sedaj poštne pošiljke dostikrat več dni, da se dostavijo adresatu. Glavna krivda je v tem, ker je poštna voznja Krško - Kostanjevica odpravljena in se ista vrši sedaj preko Brežice. In vendar gravitira vse krško polje v Krško, kjer je sedež okrajnega glavarstva, sodišča davčnega referata, meštanske šole in drugih uradov, tako da je promet med Krškim in okolico jako živahen, med Brežicam in Kostanjevico pa minimalen. Upoštevati je tudi, da gre cesta Kostanjevica - Krško popolnoma po ravnini, med tem ko je med cesto Kostanjevica-Brežice pri Črkljah precej hud breg. Sedaj se je zopet razpisal natečaj za oddajo vozne pošte Kostanjevica - Brežice. Krško županstvo je vložilo proti tej oddaji protest in zahteva, da vzpostavi direktna pošte in telegrafa zopet predvojno pošto zvezo Krško - Novo mesto, in sicer najprvo kot najnujnejše vožno pošto Krško - Kostanjevica in obratno.

Od danes do sobote
24. maja

Othello

Tragedija v 7 dejanjih po motivih

= William Shakespeara =

V glavnih vlogah sloviti in priljubljeni

Emil Jannings, Werner Krauss, Ica
v. Lenkeffy, Lya de Putti

Režija glasovitega

D. Buchowetzkega

Predstave vsak dan ob 3., 1/2, 5., 1/2, 8., 9. uri

= Kino Ljubljanski dvor =

več primeren za notranje dopoldanske koncerte. Mladina, ki ima sporede, naj iste prinese v Matično knjigarno, kjer dobi povrnjen denar.

Remčeva »Magda« na mariborskem odru. V soboto, dne 24. maja uprizori mariborsko gledališče izvirno slovensko noviteto A. Remca »Magda«. »Magda« je tragedija ubogega dekleta v 12 slikah. Pri nas nastopijo ga. Bukšekova, g. Bratina in g. Kovič. Režira g. Bratina.

Zupančičev »Ciciban« v češčini. Zupančičeva pesmica »Ciciban« je nastopila nedeljsko Česko slovo v mladinski prilogi. Prevel jo je prav čedno Otto Babler. »Ciciban« do polni chodi ven, — a prijtel pišček z žita —, vžlycky ho pekné vitá: — »Ciciben, Ciciben, Ciciben — Cicibene, dobry den!«

Razstava skulptur v Zagrebu. 21. tega meseca se otvori v Ullrichovem salonu v Zagrebu zasebna razstava skulptur akad. kiparjev Viktorja Bernfesta in Mile Bodove. Umetnika razstavita 25 originalnih kipov.

Labanova plesna šola v Zagrebu. V tork zvečer se je pripeljal v Zagreb ansambl Labanove plesne šole iz Hamburga. Laban velja za reformatorja sodobne plesne umetnosti v srednji Evropi. Prvotno je deloval v Švici, pozneje se je preselil v Nemčijo, kjer se je etabliral v Hamburгу. Tam je ustanovil svojo orednjo plesno šolo in gledališče. V Zagrebu bo Laban imel predavanje o svoji plesni

metodi, nato pa nastopijo njegovi gojenici, med katerimi se nahaja tudi ena Zagrebčanka, 23. in 27. maja. V plesni skupini, ki je prišla v Zagreb in se pozneje poda tudi v Sarajevo, so poleg že omenjenega dame Hrvatice, Bolgari, Rusi, Finci, Švedi in Nemci.

Delovanje zagrebskega kvarteta v pravkar zaključeni glasbeni sezoni. Zagrebski kvartet Arányi je pravkar zaključil svoje letošnjo koncertno sezono v Zagrebu. Priredil je vsega skupaj 24 koncertov, med katere je treba všteti tudi tri ljubljanske produkcije. Po enkrat je nastopil v Čakovcu, Veliki Gorici, Koprinici, in Vinkovcih. Izvajal je kvartete sledečih avtorjev: Beethovna, Brahmsa, Mozarta, Haydna, Debussyja, Malipiera, Bartoka, Wolfa, Smetane, Čajkovskega, Dvořaka, Boccerinija, Stolzera, Lhotke, Konjovića, Dobronića, Krenedića, Škerjanca in Širole. Poleg tega so bili na sporedu kvinteti Cesarja Francka in Schumanna, pri katerih je sodeloval na klavirju dr. Paul Weingarten. Pri kvintetu Brahmsa je sodelovala ga. Geiger-Eichhorn, pri Mozartovem kvintetu za klavirnet na klavirnetist Vekoslav Fischer. Skupina je izvajala tudi Schönbergov sektek, nekaj Smetanovih triov, dve pesmi s spremljevanjem kvarteta od mladega komponista Krate Odaka in Stolzera. V prihodnji sezoni namerava kvartet izvesti celokupne serije kvartetov Beethovna ter kvartetna dela modernistov Stravinskera,

Ravela, Hindemitha, Respina, Bartoka in Malipiera.

XXXI. intimni večer Hrv. glasbenega zavoda v Zagrebu se vrši v petek 23. tega meseca in bo posvečen ruski komorni glasbi. Izvajali se bodo godalni kvarteti Grečaničina, Glazunova, Ljadova in Rimski-Korzakova. Sviral bo kvartet Miranov-Zepić.

Umetnostna razstava v Novem Sadu. Od 22. do 30. t. m. bo v Novem Sadu velika umetnostna razstava del srbohrvatskih upodabljalajočih umetnikov. Razstavili bodo: Marin Studin, Zlatko Sulentič, Vladimir Varaj, Ivo Kršinić, Josu Kljaković, Jerolim Miše in Ljuba Babić.

Opera v Splitu. Splitko Narodno gledališče uprizarja sedaj z velikim uspehom dve operni deli: Puccinijevo »Madama Butterfly« ter Čajkovskega »Onjegin«. V obeh delih nastopa domač operni ansambl.

Umetnostni salon v Splitu. G. Ivan Galić je v Splitu na svoje stroške uredil Umetnostni salon, v katerem bodo znanprej razstavljali v Splitu ter Dalmaciji živeči in mudeči se upodabljaljoči umetniki svoja dela.

Jubilej poljskega igralca in režiserja. Zadnje dni je praznoval v Lvovu znani režiser in igralec Roman Zelazowski svojo 50letnico อดerskega delovanja. Jubilar deluje že nad 28 let na poljskem odru v Lvovu. Lvovska občina mu je kupila in poklonila celo palačo, da navede s tem umetnika na lvovsko gledališče.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Sreda, 21.: »Ana Karenina«. A. Cetrtek, 22.: »Izgubljene duše«. C. Petek, 23.: »Dom«. E. Sobota, 24.: »Paglavka«. Premijera. Izv. Nedelja, 24.: »Paglavka«. Izv.

Ljubljanska opera.

Sreda, 21.: Zaprtó. Cetrtek, 22.: »Aida«. Gostuje g. Bukšek. D. Petek, 23.: »Faust«. Gostuje g. Bukšek. B. Sobota, 24.: »Gorenjski slavček«. F. Nedelja, 25.: »Traviata«. Gostuje gđc. Grišekova iz Pizna. Izv. Ponedeljek, 25.: Zaprtó.

Celjsko gledališče.

Petek, 23.: »Pri treh mladenkah«. Gostuje gđc. Lubeleva iz Maribora. Izv.

Mariborsko gledališče.

Torek, 20.: »Kamela skozi uho šivanke«. C. Premijera. Sreda, 21.: Zaprtó. Cetrtek, 22.: »Kamela skozi uho šivanke«. D. Petek, 23.: Zaprtó. Sobota, 24.: »Magda«. A. Premijera.

Koncert Thierry-Betetto v Trstu. Iz

Trsta nam telefonično poročajo: Pri koncertu Thierry-Betetto, ki se je vršil nočoj (v torek) v Circolo Artistico, je bila dvorana popolnoma polna. Večino udeležencev je tvorilo sveda jugoslovnsko občinstvo z našim konzulom na čelu. Italijanske publike je bilo manj, pač pa je bila kritika polnoštevilno zastopana. Koncert je uspel kar najbolje. Oba umetnika sta bila predmet velikih ovacij po vsaki točki in sta morala dodati še kak komad. G. Betetto je posebno ugajal v Lajovičevi »Serenadi«, ga. Thierry pa v Konjovičevi »Pod penžerjo«. Kot intimon spremljevalec na klavirju se je izkazal g. Srečko Kumer. Nerazumljivo je bilo za naše občinstvo, zakaj sta umetnika pela nekateri pesmi med temi celo pesem slovenskega skladatelja Škrjanca v francoščini mesto v slovenščini. Pesmi pa, ki so bile programu dodane, so bile samo domače, jugoslovnske in so naravno vzbudile med poslušalstvom največje navdušenje.

Mladinska matineja v Ljubljani, ki je bila napovedana kot XII. muzikalno predavanje za nedelje 25. t. m. odpade, ker se ta spored uvrsti v prihodnji ciklus »muzikalnih predavanj«. Matineja se odpove le valed zakasnitev, ker sedanjí čas ni

Iz življenja in sveta

Republike in monarhije v Evropi

Svetovna vojna je znatno vplivala tudi na državno ureditev mnogih evropskih držav. Zanimivo je ugotoviti, kakšne izpremembe so nastale v tem pogledu v razdobju desetih let, od l. 1914. do l. 1924.

Leta 1914. je bilo v Evropi 23 držav in sicer 20 monarhij in 3 republike. Monarhije so bile: Anglija (kralj Jurij V.), Italija (Viktor Emanuel III.), Španija (Alfonz XIII.), Belgija (Albert I.), Holandija (Vilhelmina), Danska (Kristijan X.), Norveška (Haakon VII.), Srbija (Peter I.), Rumunija (Karel I.), Grčija (Konstantin I.), Bolgarija (Ferdinand I.), Črna gora (Nikola I.), Turčija (sultan Mehmed V.), Rusija (car Nikola II.), Albanija (knez Vied), Monako (knez Albert I.), Luksemburg (vojvodinja Marija Adelaida), Nemčija (Viljem II.; poleg tega pa še cela vrsta kraljev, knezov itd.): Avstro-Ogrska (Franz Josip I.) in Švedska (kralj Gustav V.). Republike so bile: Francija (predsednik Poincaré), Švica (Hoffmann) in Portugalska (predsednik de Azevedo).

Leta 1924. pa imamo v Evropi 30 držav, in sicer 17 republik in 13 monarhij. Monarhije so: Anglija (kralj Jurij V.), Italija (Viktor Emanuel III.), Španija (Alfonz XIII.), Belgija (Albert I.), Holandija (Vilhelmina), Danska (Kristijan X.), Švedska (Gustav V.), Norveška (Haakon VII.), Jugoslavija (Aleksander I.), Rumunija (Ferdinand I.), Bolgarija (Boris III.), Monako (knez Ludvik II.) in Luksemburg (vojvodinja Charlotte).

Republike so: Francija (predsednik Millerand), Nemčija (Ebert), sovjetska Rusija (Kalenin), Avstrija (Hainisch), Češkoslovaška (Masaryk), Poljska (Wojciechowski), Portugalska (Gomes), Švica (Siard), Finska (Stelberg), Estonija (Konst Petz), Letonija (Čakste), Litvanija (Štulginski), Grčija (gerent Konduriotis), Turčija (Mustafa Kemal), Irska (Cosgrave), Albanija (svet četvorice). K temu pride še Madžarska, ki ni ne republika, ne monarhija. Na čelu ji stoji kot državni upravitelj admiral Horty.

Revizija procesa Hanika?

Hilda Hanika zvrča sedaj naknadno vso krivdo na svojo mater.

Hilda Hanika, krasotica, ki je povzročila umor lastnega moža, kapetana v češkoslovaški vojski, poznajo danes daleč po svetu. Pred časom je v zaporu povila dete ženskega spola. Ko si je od poroda opomogla, je dala pozvati k sebi svojega zagovornika dr. Stepana, ter mu dala zanimivo izjavo, ki utegnejo po njenem čeških listov dovesti do revizije njenega procesa. Evo, kako se v glavnem glase te izjave:

«Ko sem bila stara 14 let — pripoveduje obsojenka — sem pohajala trgovsko šolo. Mati je imela tedaj razmerje z nekim moškim. Da se me otres, me je poslala na Madžarsko. Toda domotožje me je kmalu prislilo na potovanje; in vrnila sem se domov.

Moj zakonski stan ni bil vesel in lahek. Mož mi ni dajal denarja; kupil mi ni niti poročne obleke. To sem si morala nabaviti sama ter jo plačati s svojimi težko prisluženimi prihranki. Imela sem malo denarja; moj materi pa se tudi ni godilo dobro. Zato me je prislilo, da sem se prodala nekemu imovitemu moškemu.

Pozneje sem padla vedno globlje. Odbijala pa sem erotične zahteve, ki jih je stavil na mene Hanika. Tudi dr. Schücka je pripeljal k meni moj mož. Na nekem razstanku z njim sem podlegla svojim strastem in mi padla v naročje. Potem sem šla v kopališče, odkoder sem se vrnila v Prago, kjer sem srečala Veselja. Schück in jaz sta se nastanila v nekem hotelu. Kmalu nato je prišlo do znane burne scene: moj mož, ki je bil pijan, me je jav-

no napadel pred zbrano družbo pri Kleinu. Jaz sem takoj nato povedala materi, da mi ni več mogoče živeti s Haniko. Mati mi je nato odločno dejala: «Res, moramo se ga otresti popolnoma.» Nato je pripomnila, da se hoče Veselji obeti in da bi se dalo fanta prej izbrabiti za Hanikov umor; nato naj bi fant izvršil samomor in stvar bi bila zakrita s temo.

Jaz sem se temu upirala, toda mati me je neprestano nagovarjala, češ, da se morem otresti samo na ta način. Istočasno sem prejela pismo od dr. Badyja, ki je predlagal, naj pridem k njemu v Franzensbad. Ko je mati prebrala to pismo, je od mene zahtevala, da se moram odzvati vabilu in da si moram pri Badyju izposoditi denarja. Tisto noč pred odhodom je prišel Hanika k meni. Zopet sva se sporekla radi njegovih zahtev, nakar mi je zagrozil, da bo ovrnil mojo mater, ki da pomaga odpravljati telesne piodove. To me je tako xgrozilo, da je v meni zamrl vsak čut usmiljenja napram njemu.

Odpotovala sem in se sestala z Badyjem, nisem pa imela poguma, od njega zahtevati denarja. Dobila sem od njega na posodo samo 300 kron. Pri povratku v Prago me je že pričakoval Vesely; govorila sem z njim in on je bil pripravljen žrtvovati zame svoje življenje, ki je bilo, kot je dejal, zanj itak brez vrednosti.

Prišel je v Brno, mi je mati povedala, da je Vesely pripravljen na vse. Peljala ga je s sabo na dom ter ga začela pripravljati na končno dejanje.

Usodni teden je prišel. V sredo se je v meni zbudila vest in sem hotela poslati Veselja proč, toda mati je zahtevala, da ostane in izvrši zločin. In res, Vesely je nekega dne prišel in povedal, da je storil kot mu je bilo naročeno. Mene je dogodek pretresel. Očitno sem materi, da je vsega kriva ona, toda mati me je začela jokaje rožiti, naj molčim in naj ne izdam ničesar. Kaj je prišlo pozneje, je znano. Mati me je brezsrčno prepustila lastni usodi, ki me je pripeljala pod vislice.

× **Pustolovski zaročenec.** Napoljska policija je te dni aretirala in zaprla advokata Alberta Likinskga, poljskega plemiča in velikega pustolovca. Mlad mož se je bil zaročil z 19 letnim dekletom Rozalbo Villanovo, siroto brez očeta in matere. Zaročenka je imela veliko premoženje. Zaljublila se je v galantnega in finega mladeniča, ki pa je bil taksiromašen, da mu je morala posojati denar na račun bodočega zakona. Poljak je z izposojenimi vsotami baje financiral neka »podjetja« na Dunaju. Policija pa je končno doznala, da veseli advokat sploh nima nobenih podjetij ampak štiri priležnice, s katerimi ugonablja velikkanske vsote. Dekle sedaj toži pustolovca na po vrščilo posojila v znesku enega milijona lir in radi lažnih obljub, da jo vzame za ženo.

× **Kobilice kot prometna ovira.** V tropični Afriki se urojenci ničesar ne bojijo boljši kobilice. Teh je baje toliko, da lahko ustavijo promet. Včasih se zgodi, da prilete kobilice v tolikem roju, da ne more železnica nikamor naprej. Ker so se radi takih napadov že večkrat pripetile železniške nesreče, je sedaj uprava južnoafriških železnic dala napraviti na vseh lokomotivah posebne zračne mreže, iz katerih brizga komprimiran zrak razstopljene arzenove soli. Te soli, razstopljene v vodi, so najuspešnejše sredstvo proti kobilicam. Vsi drugi načini uničevanja te nadloge so menda jalovi.

× **Zanimivosti iz kitajske kuhinje.** Neki pariški list popisuje čudno nacionalno kuhinjo. To je kitajska kuhinja, o kateri pravijo, da je že tri tisoč let stara. Kitajci nosijo jedi v usta z dvema palčkama, ki jim nadomeščajo nase žlico, vilice in nož. Kitajski kuharji so dobro izurjeni v prirejanju pasjega mesa, ki diši Kitajcem kot nami Evropejcem telatna. Izvrstna hrana jim je tudi morski pes, bambusova juha, lotosova juha, itd. Kitajci imajo za posebno poslaščico odr-

te miši in mačke. Gurmani pa si navadno poleg tega privoščijo še neko vrsto lastavičjih jajec. Ponekod uživajo Kitajci tudi posušene slane kače. Baje jim ta jed tako diši, kakor nam polenovka.

× **Aparat, ki prorokuje potres.** «Corriere Italiano» poroča, da je izdelal profesor Caselli seismografičen aparat, ki napove potres petajst minut vnaprej. Aparat je že preizkušen. Njegova sestava sloni na dejstvu, da učinkujejo telurični dogodki in njihovi elektromagnetni pojavi se predno nastopi potres.

× **Sporazumjenje z Martom.** Newyorški fizik H. Gernback se bavi s fantastičnim načrtom: hoče se namreč sporazumeti z Martom potom svetlobne telefonije. Uporabiti hoče brezžično telefonijo in nenavadne močne obločnice, ki bi pošiljale človeški glas kot svetlobni žarek v eter. Gernback računa na 1000 obločnic, ki jih hoče postaviti visoko v gore, na visoke jambore. Posrebrena zrcala bodo okrepila učinek tonov, izpremenjenih v luč. Gernback upa, da bodo njegova svetlobna znamenja segla do Martu in da bodo Martovi prebivalci videli posebne svetlobne bliske. Poizkuse bo delal smeli fizik v tennih nočeh.

× **Zbirka umetnin pokojnega Franca Ferdinanda na javni dražbi.** Na Dunaju je te dni napovedana javna dražba zbirke umetnin, ki so bile last v Sarajevu ustreljenega prestolonaslednika Franca Ferdinanda d'Este. Umetnine pripadajo sedaj avstrijski vladi, ki se je vsled gospodarske krize odločila, da jih proda. Franc Ferdinand je najraje zbiral dragocenosti iz srednjega veka, s katerimi je hotel izpopolniti zgodovinski slog nekaterih svojih dvorcev. Po pre-

vratu so cerkve vzele nazaj one predmete, kateri so bili prodani pokojniku. Ostali del pa je obdržala dunajska vlada ter ga razmestila po svojih muzejih. Dražba se bo vršila v prostorih bivše carske palače.

× **Ljudje bodo prenehali spat?** Londonski zdravnik Harry je presenetil v zadnjih dneh čitatelje nekoga odličnega angleškega zdravniškega lista z vestjo o senzacionalnem odkritju. Posrečilo se mu je baje izdelati kemični preparat, ki izločuje iz človeškega organizma fiziološke produkte utrujenosti in medlobo, tako da telesu spanje ni več potrebno. Vest se glasi sicer zelo amerikkansko, toda angleški listi ji posvečajo veliko pozornost.

REMINGTON Mod. 12
brezstrelni pisalni stroj
FRANC BAR Cankarjeva nob. 5. Tel. 407

× **Šaljapin gost pariške opere.** Slavni ruski basist Šaljapin, ki že nad 10 let ni mogel nastopiti na francoskem odru, je dopotoval 17. t. m. v Pariz, kjer nastopi dvakrat zaporedoma. Šaljapin je hotel že večkrat obiskati Pariz, a ker jo v dobrih odnosih z sovjetsko vlado, mu je Francija doslej odrekala vizum. Pariška opera namerava Šaljapina angažirati stalno.

× **Samomorilska epidemija na Dunaju.** Je v prvi polovici letošnjega maja dosegla vrhunec. Življenje si je v tem času sklenilo vzeti 63 oseb: od teh jih je končalo smrtno 36. Glavni vzrok večini samomorov so bile ponesrečene borbe ne špekulacije, dalje poslovne izgube in končno nesrečna ljubezen ter sitost življenja. Največ samomorilcev je bilo starih od 25 do 35 let. Najmlajšemu pa je bilo 9, a najstarejšemu 67 let.

Knjige o poljci

Analitična psihologija

(Prvi poizkus sistematične geometrije duha. Napisal dr. Franc Veber, izr. prof. za filozofijo na univerzi v Ljubljani. Prvi snopič. Založila in izdala Jg. Kleinmayr & F. Bamberg.)

Znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani — chumauističen — privesek mi nič kaj uga — je začelo svoje delovanje s tem, da je filozofska sekcija izročila javnosti prvo svojo publikacijo — Vebrovo «Analitično psihologijo». Ne manjka nam Slovencem knjig iz psihologije: poleg Lampetovega «Dušeslovja» (1890.), Ozvaldove «Psihologije» (1913.), Bežkovega «Dušeslovja» zopet Vebrova Psihologija! Človek bi nebole vzkliknil: «Kaj je pa tebe treba bilo?» In vendar moramo z zadoščenjem pozdraviti, da je naša akademija prav tu zastavila svoj prvi korak in to iz teh razlogov: prvi formalno omenim, da so vse prej navedene psihologije že davno pošle. Drugič doživlja psihologija dandanes, morda med vsemi vedami v največji meri izredni razvoj, naravnost brez primerno desorientacijo, glede predmeta, naloge, metode, virov, torej glede njenih temeljev samih kakor tudi njenega nadaljnjega porasta. Na eni strani jo skušajo odcipeti od njenih naravnih zvez z duhovnimi vedami in jo priključiti k naravoslovnim vedam, na drugi strani se jo zopet skuša postaviti v središče vseh duhovnih ved. Eni smatrajo psihologijo kot temeljno vedo predvsem za duhovne, oziroma v ožjem smislu le za filozofske discipline, drugi ji zopet odrekajo pravico do obstanka ali jo le trpe — za silo. Vsekakor mora biti borba za in proti — zanimiva, posebej še, če poklican zastopnik zastavi svoje pero — v obrambo psihologije. Umevno pa je že iz teh podatkov, da gori omenjeni učbeniki morajo biti že zdavnaj zastareli in neporabni.

Veber ne imenuje zastoj svoje knjige «Analitična psihologija». V njej uporablja namreč analitično metodo, da kompleksno duševno pojavljanje razklada na prvine in poda kolikorotliko točen njihov popis na podlagi zgolj vestnega samopazovanja. Vebrova psihologija hoče biti v prvi vrsti in izključno le opisna ali deskriptivna psihologija. On se zavedno izogiba večja in romantičnejša. S tega mesta se tudi krasno vidi Velika Gubavica, t. j. slap reke Cetinje, ki pada s svojim imenom, naši Savi pri Črnančah podobnih vodovjem z velikkanskim šumom v trideset metrov globok prepad, odkoder se zopet mirna in tiha rine med tesnicami dalje do drugega, sedem metrov visokega slapu, do Male Gubavice.

Več ko eno uro slonim tukaj in gledam v prepad in na slap. Nerač zaustim ta kraj, a kaj, ko pa moram biti še danes v Omiš, da se drugo jutro odpeljem s parnikom nazaj v Split, od tam pa z vlakom v Sinj na slavno konjsko dirko Sinjanov — na »alko«.

Vas Zadvarje leži na kraju, kjer pušči gorovje med seboj in tesnicami Cetine le toliko prostora, kolikor ga je treba za prehod. Nad vasjo stoji razvaline gradu, ki je imel oblast in nadzorstvo nad tem prehodom. Takoj za vasjo se spusti cesta v velikih serpentinah k Cetini in pelje par kilometrov ob vodi, se vzpne nato na levo na planoto Kučice, odkoder je na par krajih krasen razgled na Cetino in onstran na planoto Poljca, kjer se je namostrovala celih četrsto let

ogiblje vsakega razlaganja duševnih pojavov, to je, ne išče teh ali onih vzrokov, vsled katerih naj nastopi ta ali oni duševni proces kot učinek, on izloča nameno na svojo psihologijo od vsake primest eksplikativne ali razlagajoče psihologije. Tudi mu ni za to, da bi podal natančen razvoj teh ali onih duševnih doživljev. V svoji psihologiji zanemarija vsako genetsko stališče, genetska psihologija ga ne briga. On samo opisuje kompleksna doživljanja njih razkroj v prvine in njih zopetno sestavo v nove komplekse ter njih odnose napram vesoljni neduševnosti. Veber navaja vsled tega le one zakonitosti našega doživljanja, ki izključno le iz narave takega popisa logično izvirajo. Analizo in tudi sintezo našega duševnega življenja hoče Veber v svoji «Psihologiji» združiti, zavrča torej zgolj »atomistično« psihologijo, odklanja vsako spačenje naše duševnosti. To poudarjam, ker moderna psihologija se hoče nanovo orienrirati v smislu faktičnega življenja ter so jo že nanovo krstili njeni nemški pobudniki: Spranger, Müller-Freienfels itd. ter tudi Rusinja A. Tumazkinjeva za strukturalno ali oblikovalno psihologijo. Z edino analizo s samim seiranjem se namreč duševno življenje zamori in ubija, ker ni mrtve mehanizem. Le s prikladno sintezo ostane to, kar je — živ organizem.

Kako bo Veber dosegel ta svoj cilj, da nam duševnost ohrani pri »življenju«, je za sedaj še težko reči, ker ta prvi snopič «Analitične psihologije» je vendar še le premajhen torzo celotnega dela, da bi iz njega bila razvidna končna sodba. Kljub temu pa me v optimizmu jačijo njegova vmesna doživljanja kot oblikovanje in razoblikovanje, oziroma iskanje in izgubljanje v naši duševnosti, ki jih je točno izklesal, da ne bo njegov trud zaman. Pogrešam pa pri tem odnosavej teh vmesnih plasti naše duševnosti — k analizi in sintezi sami. Vebrov cilj je torej »čista« psihologija brez vsake primesti razlagajoče (eksplikativne) ter genetske psihologije kakor so faktično prej imenovani naši učbeniki. S tem bi bila iznova izpričana potreba po taki psihologiji.

In so že novi razlogi za tako psihologijo?

Ali je le srčen slučaj, da je znanstveno društvo izdalo kot eno prvih svojih publikacij baš «Psihologijo» ali je bila potreba take knjige resno povdarjena? Veber nam kaže, da stoji v žarišču duhovnih ved in še posebej filozofije sama nedvomno — psihologija, ker brez nje ni pravega umevanja teh ved. Saj je že davno znano, da so psihologijo z logiko vred imenovali predpripravo za filozofijo. Brez psihologije ni dohoda k filozofiji! — bi analogno lahko naša znanstveno društvo, naša akademija napisala na svoja vrata Pa ne samo filozofije, tudi ostale duhovne vede: jeziko, slove, pravoslovje, zgodovina v celem obsegu kaj uspešno paberkujejo na psiholoških poljanah. Kaj bi počela pedagoška, kaj medicina brez vsake psihologije? Da, celo prirodoslovne vede je ne morejo več pogrešati, saj si je psihologija že utrla pot k tehniki sami kot psihotehnika.

Bodi torej dovolj za izkaz potrebe po novi psihologiji! Drugo vprašanje pa je, če zadošča Vebrova «Psihologija» izkazani potrebi.

Kakor vsebina tega prvega snopiča kaže, so v njem več ali manj razpredene le uvodne misli, opredeljeni so le temeljni pojmi in načelne postavke analitične psihologije. Kar v 1. §. odkloni za psihologijo vsaktero metafizično izhodišče, odpade s tem skoz in skoz zastarela spekulativna psihologija. Veber hoče podati pozitivno psihologijo. Enako se odkriža Wundtovega naziranja o predmetu in metodi psihologije. Wundt je namreč tudi hotel psihologijo očistiti vsakih metafizičnih peg, a je sam nevede zaplaval v metafiziko, ker ni pomislil, da z izpremembo »vidika« tudi izpremeni predmet svoje pozornosti. Preširoko je Veber ta svoj boj pričel proti Wundtu, ter pri tem ni opazil, da je nevarnejši nasprotnik na pohodu — iz Amerike.

Amerikanci kot Watson, Thorndike in drugi priznavajo le psihologijo kot znanost kakor je vsaka druga, da se morejo njeni zakoni enako kontrolirati kot se to dogaja v ostalih vedah. To se pravi, le prirodoslovna metoda more z zgolj funkcijskimi pojmi realne »psihološke« pojave dojeti, ki so brez izjeme vsakomur dostopni. Človeško obnašanje in vedenje opazujemo le od »zunaj«, ker opazovanja lastnih doživljev, opazovanja od »notraj« ne moremo kontrolirati. Vsled tega moramo zadnjo metodo zavrniti kot znanstveno. Te ekstremno prirodoslovno orientirane psihologe imenujemo pristaše »psihologije obnašanja« ali behavioriste. Obnašanje (amerikanski: behavior, angleški: behaviour) v tem ali onem položaju, pod tem ali onim pogojem moremo brez zadržk opazovati vsi ter tudi na ta način kontrolirati, ker tako obnašanje obstoja iz vidnih telesnih kretanj, izrazov in izprememb. Vse druge izpovedi oseb, ki take situacije doživljajo, niso nobeni kontroli podvržene, zato so — neznanstvene. In kako naj otrok izpoveda o svojih doživljajih, kako naj jih izpovedujejo celo druga živa bitja n. pr. živali? Tu je pač popolnoma izključena samopazovalna metoda.

Delal bi Vebro veliko krivico, če bi ne priznal, da je vse podobne očitke ovrgel, ne da bi te nasprotnike imenoval s pravim imenom, v § 5, kjer našteva celih devet (žalibog sem našel le 8 takih razlik) bistvenih razlik med fizičnim in psihičnim svetom, oziroma v § 7, kjer govori obširno o samopazovanju kot posebnih metodi znanstvenega raziskavanja, kot psihološki metodi par excellence. Popolnoma pa se strinjam s tem, da je in ostane samopazovanje temeljna psihološka metoda. Prirodoslovna more le služiti kot pomožna metoda in kombinacija obema bi pa nudila zadostno kontrolo za opazovanje od »zunaj« in »notraj«. Psihologija v tej celoti bi kazala več ali manj mozaično sliko.

Točno je Veber orisal uvodne psihološke pojme ter podal prvi pregled naše duševnosti v geometrični risbi. Citateli nehoti začuti voljo pisateljevo: jasno opisati duševnost kot bi bila izklesana iz granita. Kdor se je le s pravim umevanjem in zanimanjem poglobil v izvajanje prvega snopiča, se bo le težko ubranil neodoljive želje: da bi le ostali snopiči «Analitične psihologije» kmalu sledili!

Simon Dolar.

Rad. Peterlin - Petruška:

K slapu Cetine in v Omiš

Ono popoldne, ko sem se spuščal počasi po severnem pobočju Biokova v dolino in je solnce neusmiljeno peklo, sem se večkrat ustavil v senci košatih bukev, arkal led, ki so mi ga prinesle planšarice in gledal skozi veševje v daljavo pred seboj.

Vsi griči in hribi in gore notri do planin na bosanski meji so se zile z dolinami in dolinicami v obširno sivo rjavo ravnino, po kateri so se belile tuintam sela in vasice. Čisto v kotu, tik bosanske meje pa sem zagledal mesto Imoski. To mesto je znamenito po bojih Turkov z Benečani in čepi skoraj na nedostopnem kraju, obdanu od vseh strani od globokih prepadov, po katerih teče rečica Vrlika in njeni pritoki.

Imoski okraj je med najrodovitnejšimi cele Dalmacije in slove posebno po svojih tobačnih poljih, na katerih se prideluje izborni dalmatinski duhan. Nekaj posebnega za dalmatinsko pokrajino na je Crveno jezero, ki se nahaja v bližini Imoskega na gori Podi in se obdano od vseh strani skoraj z

navpičnimi rdečimi pečnami.

Spal sem v vasiči Mučici, ležeči ob cesti, ki vodi iz Sinja okrog gorovja Biokovo v primorsko mesto Makarsko. Pravzaprav nisem spal skoraj nič. Ležal sem na svilih v praproti, skozi odprto okno so gledale zvezde, pa tudi nebroj komarjev je priplesalo skozi odprto in mi godilo čudno uspavanko. Da bi me komarji ne pikali, sem se ogrnil čez glavo, a bilo je prevroče in tudi neka druga golazen mi ni dala miru. Zato sem nekako ob dveh ponoči tiho vstal in se odpravil na pot proti Zadvarju, kjer pada reka Cetina čez skalovje v krasnem, mogočnem slapu kakih trideset metrov globoko.

Noč je bila sicer zvezdnata, toda temna, da si le s trudom razločeval obsestne predmete. Semtertja se je zabellila kaka hiša ali samotno poslopje, začrnelo je kakšno drevo v svetlejši temini in gromade Biokovo-planine so te spremljale ob levi strani. Proti jutru so me začeli srečavati pošeli in jezdeci, ki so hiteli na try v dvajset kilometrov oddaljeni Imoski.

Kmalu se je zdaniło popolnoma in z veseljem sem stopal v hladnem jutru po lepi cesti mimo vasic, raztresenih

po gričih in v dolinicah dalje proti Cetini. Pred menoj se je odprla široka in dolga ravnina, ki prehaja dalje proti severu v krasno, rodovito Sinjsko polje, po katerem se pretaka reka Cetina, dokler se ne zarije par kilometrov nad Zadvarjem v svoje globoko tesnico, katerih ne zapusti notri do Omiša — do morja.

V vasi Katuni sem zavil s ceste, ki vodi dalje v Sinj in Knin na levo in prišel še pred sedmo uro v Zadvarje. Do sem sem prešel to jutro približno 25 kilometrov pota, preiti pa moram ta dan še kakih 50 kilometrov, da pridem v Omiš.

V Zadvarju vprašam prvega človeka, ki ga srečam, kje da se pride k slapu Cetine. Pove mi. Grem v smeri, kamor mi je pokazal in pridem do vrat v visokem zidu, ki so pa zaprta. Zato se povzpnem na zid in skočim onstran zopet na stezo, ki me pripelje na prostor, ograjen od ene strani z nizkim zidom. In od tu imam najlepši razgled po ravnini in v temase Cetine, ki teče tik pod menoj v globoki, navpični zarezi, kakršna nam je znana po Koprki pri Kranju in po Beli v Kamniški Bistrici le da je Cetinska mno-

gokrat večja in romantičnejša. S tega mesta se tudi krasno vidi Velika Gubavica, t. j. slap reke Cetinje, ki pada s svojim imenom, naši Savi pri Črnančah podobnih vodovjem z velikkanskim šumom v trideset metrov globok prepad, odkoder se zopet mirna in tiha rine med tesnicami dalje do drugega, sedem metrov visokega slapu, do Male Gubavice.

Več ko eno uro slonim tukaj in gledam v prepad in na slap. Nerač zaustim ta kraj, a kaj, ko pa moram biti še danes v Omiš, da se drugo jutro odpeljem s parnikom nazaj v Split, od tam pa z vlakom v Sinj na slavno konjsko dirko Sinjanov — na »alko«.

Vas Zadvarje leži na kraju, kjer pušči gorovje med seboj in tesnicami Cetine le toliko prostora, kolikor ga je treba za prehod. Nad vasjo stoji razvaline gradu, ki je imel oblast in nadzorstvo nad tem prehodom. Takoj za vasjo se spusti cesta v velikih serpentinah k Cetini in pelje par kilometrov ob vodi, se vzpne nato na levo na planoto Kučice, odkoder je na par krajih krasen razgled na Cetino in onstran na planoto Poljca, kjer se je namostrovala celih četrsto let

znamenita kmečka republika z velikim knezom na čelu, katerega so kmetje vsako leto na svetega Jurja dan volili, dokler jim teli svobojšini ni odvzel leta 1807. s kruto vojaško silo Napoleonov general Marmon.

Kmalu za Kučicami se spusti cesta zopet v dolino k reki Cetini in je ne zapusti notri do Omiša.

Krasna je ta dolina, polna zelenja, polna prirodne lepote, ena najlepših v celi Dalmaciji. Z ene strani smrekovi in bukovji gozdi, z druge vinogradiški, tam fantastične skalnate skupine, tu zopet rodovitna polja in sočnati pašniki in travniki. Posebno krasne male obvodne livadice visoki, piramidalni topoli, značilno drevo tega rajskega kraja. Polno mlinov na obeh straneh reke oživlja še bolj okolico. In ko prideš k mlinu Visoč, so ne moreš ločiti, tako te očara ta kraj s svojo idilično, milo lepoto.

Nič več se mi ni mudilo, počasi sem stopal ob vodi, postajal, se oziral in se naslajal nad prirodo.

In šele ko so začeli žeti v mestu električne luči in je zapihala z gor skozi sotesko hladna nočna burja, sem prišel v Omiš.

Nova revizija kreditov Narodne banke

Beograjsko «Vreme» prinaša članek o ponovni reviziji kreditov Narodne banke, ki je jako važen in ki se glasi:

Upravni odbor Narodne banke ima izraza poveljstva prošle tedna dnevno seje. Ker Narodna banka pri svojem sedanjem kreditnem stanju ni v stanju podeliti nove kredite, se je moralo pristopiti k ponovni reviziji že podeljenih kreditov. Ta revizija je bila potrebna že iz vzroka, da se dožene položaj institucij in oseb, ki so deležne kreditov. Upravni odbor je sklenil, omejiti kredite, ki jih smatra za previsoke, da more na ta način udovoljiti upravičenim in utemeljenim prošnjam za kredit. Zato ne obstojajo nikakoli izgledi kakršnegakoli povišanja starih kreditov. To se je soglasno odločilo.

Ta soglasni sklep uprave Narodne banke se utemeljuje z dejstvom, da obstoje mnoge popolnoma utemeljene in vpoštovanja vredne prošnje za kredit, ki se doslej iz raznih vzrokov niso moge uvaževati.

Uprava bo za likvidacijo reduciranih kreditov določila zadosti dolg rok, da se bo mogla likvidacija izvršiti brez motenja prilik dolžnikov. Isti rok se bo dovolil tudi onim vživalcem kreditov, katerim so se dosedanj krediti popolnoma odvzeli.

Revizija kreditov za Beograd se je že pričela in se izvršuje zelo strogo, pri čemer se skoro vsi krediti po vrsti reducirajo. Največje redukcije ob priliki te nove kreditne revizije znašajo 90 odst. dovoljenih kreditnih vsot.

Za enkrat je težko določiti, kolike bodo vsote, ki jih bo dobila Narodna banka iz te kreditne restrinkcije v obliki novorazpoložljivih denarnih sredstev. Gotovo se mora Narodna banka vrniti predvsem na v zakonito predvideno stanje. Po zadnjem izkazu je znašalo stanje kovinske podloge Narodne banke 458 milijonov Din; potemtakim ne bi smeli meniti eskompt prekoračitvi vsote okrog 1850 milijonov Din.

Promet med Italijo in Jugoslavijo preko Avstrije

S 16. t. m. se je otvoril direktni prejemni promet za blago med Jugoslavijo in Italijo. Za prevoz so merodajne določbe mednarodne konvencije (Bernski dogovor) z dne 22. dec. 1908. z vsemi dodatki in dodatnimi izvršilnimi naredbami. Pošiljke je predati v prevoz z direktnimi mednarodnimi tovornimi listi, ki morajo biti izstavljeni v državnem jeziku, poleg tega pa imeti francoski ali nemški prevod.

V prevoz se prevzemajo komadne in vozovne pošiljke tako brzovozno in sporočno blago, kolikor ni njega izvoz, prevoz in uvoz zabranjen ali dovoljen v izjemnih primerih. Pošiljatelj mora upoštevati dotične odredbe, ker železnica ne prevzame nikake odgovornosti, če se late niso upoštevale.

Pošiljke za Italijo, ki se v Italiji ne smejo prevažati po isti tarifi, kakor se je zahtevala pri predaji, se odpravijo v italijanskem poteku po določbah in vozarinah italijanske tarife. Spremljevali pošiljke je dovoljeno samo pri mrličih in živalih.

Kar se tiče carinskih, trošarinskih in policijskih predpisov kakor tudi uvoznih izvoznih in prevoznih dovoljenj, so merodajni vsi dosedanj predpisi. Za njihovo pravilnost in popolnost odgovarja stranka, ki nosi vse posledice iz nastalih transportnih ovir v tem pogledu.

Za računanje vozarine so nadalje merodajne lokalne ali zvezne tarife udeležnih železniških uprav, ki se uporabljajo od meje do meje. Vozarina se lahko frankira ali poljubno preodkazuje. Plača se lahko v dinarjih ali pa tudi v lirah, ki se preračunajo po dnevnem uradnem kursu.

Dovoljuje se tudi delno frankiranje pošiljk od predaje do obmeje postaje pošiljalne ali naslednje države. V tem primeru se lahko frankirajo tudi stranske pristojbine, ki narastejo do teh obmejnih postaj.

Povzeta in predujmi so odslej dovoljeni, toda izraženi morajo biti v valuti pošiljalne države. Provizija za povzeta in predujme plača v vseh primerih vedno pošiljatelj. Dostavni roki se ravna po določbah mednarodne konvencije in njim se pristevajo še vsakokratni veljavni dodatni dostavni roki posameznih uprav.

Interesenti se zlasti opozarjajo na določbe, da se smatrajo izročitve pošiljk v carinska ali zasebna skladišča ali špediterju za istovetno z izročitvijo blaga prejemniku.

Označba interesa na dostavi je zaščitljiva.

Glede prevažanja praznih in polnih privatnih voz veljajo določbe mednarodne konvencije. Prazni privatni vozovi se morajo izročiti v prevoz z mednarodnimi tovornimi listi. Pravico razpolaganja ima samo uvrstitev, ki mora vsakokrat predložiti tovorni list. Ako hoče tretja oseba predati tak privatni voz železnici v prevoz, mora predložiti pošiljalni postaji s tovrnim listom vred tudi pismo po izjavo uvrstitve, da se strinja z iz-

vršitvijo transporta, ki je označena v tovrnem listu. Taka izjava odpade, ako preda prejemnik v namembni postaji natovornjen voz, ki mu ga je uvrstitev v to vrsto poslal praznega.

Priporočljivo je, da stranke radi nestabilnosti valute vedno frankirajo zlasti izvozne carinske pristojbine.

Zborovanje industrijcev v Mariboru

Dne 19. t. m. popoldne se je v dvorani pivovarne Götze vršilo zborovanje mariborske skupine zveze industrijcev, o čemer smo že v kratkem poročali. Predsednik g. dr. R. Pipuš je po pozdravu navzočih poročal o dveletnem delovanju mariborske skupine. Vodstvo skupine se je tekom dveh let zanimalo za vsa gospodarska vprašanja, ki se tičejo v prvi vrsti industrije mariborske pokrajine, zlasti pa industrije v Mariboru in okolici, ter se udeleževalo reševanja teh vprašanj. Predsednik je omenjal potrebo po takih krajevnih organizacijah, katere pomen bo še večji, ko bo v Mariboru popolnoma organizirana oblastna uprava.

Zelo živahno se je nato razpravljalo o poročilu generalnega ravatelja g. A. Križniča o vprašanju, ob katerih praznikih — razen nedelj — naj bi v industrijskih obratih počivalo delo. Sedaj postopajo v tem oziru podjetja zelo različno. Nekatera podjetja poleg nedelje ne prijavljajo nobenega drugega praznika, do čim počiva delo v drug. obratih tudi vse cerkvene praznike. Ko so v razpravo posegli skoro vsi udeleženci zborovanja, se je na predlog g. J. Rosenberga soglasno sprejel sklep, da priznava industrija mariborske pokrajine kot praznični samo nedelje in dan 1. decembra ter se obrača do svoje organizacije v Ljubljani, da izposluje pri vladi primerno nadrebo, kako in v katerem obsegu se naj praznuje dan 1. decembra.

Po poročilu stavbenika g. Julija Glaserja je zborovanje v soglasnem sklepu izrazilo svojo zahtevo, da se za mariborsko pokrajino s sedežem v Mariboru čim prej osnuje okoliščinski svet, ki bi prejel osnove okoliščinskih zakonov in delavcev. — Ta sklep se sporoči vsem trgovskim in obrtnim organizacijam mariborske pokrajine.

Nato je generalni ravatelj g. A. Križnič poročal o potrebi direktne telefonske zveze Maribora z Italijo. Brez debate se je soglasno sklenilo, obrniti se do Zveze industrijcev v Ljubljani in do Trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani, da izposluje pri vladi čim prej direktno telefonsko zvezo med Mariborom in Italijo.

Dalje je g. A. Križnič poročal o razmerju mariborske organizacije industrijcev do razstave, katero nameravajo nekateri prirediti letos v Mariboru. Soglasen zborov sklep obsoja zlorabo imena «Industrijska razstava» za razstavo, s katero organizirana industrija nima nobene zveze, in obžaluje, da se s takimi nezrelimi prireditvami škoduje ugledu industrije Maribora in okolice.

Končno je predsednik opozoril še na to, da mora industrija pravočasno zavzeti svoje stališče k vprašanju, v katerem smislu se naj preustroji Trgovska in obrtna zbornica v Ljubljani, in kateri obseg naj v smislu člena 137 finančnega zakona dobi pojem industrije, ki se tiče narodne obrane.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (20. t. m.). Pšenica: baška, 79 do 80 kg, 2 odst. defektna, duplikat kasa 810 do 812,5. Turšica: baška, za junij-julij, duplikat kasa 232,75 do 235; baška, za junij 237,5. Meka: «0», duplikat kasa 475; «6» 830 do 845, «7» 292,5 do 300. Tendence nadalje nestanovitna. Promet skupno 118 vagonov, od tega 81 vagonov turških.

Trg s jajci in perutnine (20. t. m.). — Kupčija s jajci postaja vsek dan živahnješa. Dočim se je v prvih dveh mesecih tega leta radi mraza občutilo pomanjkanje blaga ga je sedaj v toplih dnevih dovolj. Izvozilo se je v februarju jaje v vrednosti 35,9 milijona Din, a v marcu je narasel izvoz na 68,4 milijona Din. Proizvodnja v naši državi še vedno ni dosegla normalne višine. Malo jaje dajeta letos Srbija in Vojvodina, kjer je mnogo kokoši poginilo na kužnih boleznih. Cene: v Srbiji: 1.20 do 1.28 Din, v Banatu 1.20 do 1.30 Din, v Bački 1.30 do 1.40 Din, v Sloveniji 1.00 do 1.25 Din. Na inozemskem tržišču se s velikimi količinami pojavlja Rusija, ki je zlasti na londonskem trgu povzročila porenjenje blaga. V Londonu notirajo jajca 12 šilingov in 6 pensov do 12 šilingov in 9 pensov za 120 komadov. Na Dunaju stane komad 1800 aK. V Švici stanejo jajca 170 do 175 švicarskih frankov, v Italiji 640 lir za 1440 komadov franko italijanske meje. — Kupčija s kokoši postaja istotako živahnješa. V Srbiji so nakupne cene za kokoši 21 do 22 Din kilogram, a v Vojvodini se plačajo kokoši po 11 do 11,7, purani po 10,5 do 11, mala do race po 11,5 do 12 lir kg.

— Spremembe v novi carinski tarifi. Minister za trgovino in industrijo g. dr. Krizman je zahteval od finančnega ministra spremembo važnejših postavk izvozne - carinske tarife, to je: popolno opustitev carin na moko, zdrob, osoljeno meso, slanino, salami, vse mesne fabrikate, mast, perutnino, jajca, etvirane

suhe češnje, poleg tega polovično znižanje izvozne carine na živo živino, poljske pridelke in produkte lesne industrije. — Transportne olajšave za naše blago v Češkoslovaški. Iz Beograda poročajo: Med našo in češkoslovaško vlado se je dosegel sporazum glede imenovanja komisije strokovnjakov, ki bo proučevala možnost znižanja železniških tarifnih postavk za transport našega blaga skozi Češkoslovaško. Sestanek strokovnjakov se bo vršil najbrže koncem maja v Bratislavi. Kot protinšlugo za te transportne olajšave je češkoslovaška vlada zahtevala s svoje strani velike olajšave za prevoz turistov in posetnikov našega Primorja iz Češkoslovaške.

— Za borzo v Sarajevu. Iz Sarajeva poročajo, da so tamonjski gospodarski krogi pričeli resno uklopiti za ustanovitev borze v Sarajevu. Kakšna borza se namerava osnovati, nam ni znano. Mislimo, da so za naše gospodarske prilike ti borze za devize in valute v državi več kot dovolj. V naši državi vlada v zadnjem času sploh že nekako prebudo nadušenja tako za ustanavljanje borz kakor za prirejanje raznih velikih sejmov in vzorčnih razstav. Koristi nam tako cepkanje ne more prinesiti nikakih.

— Carinjenje poštnih paketov iz Avstrije. Generalna direkcija carin v Beogradu je izdala naredbo C. br. 17.567 nastopne vsebine: Poštna pošiljka, na katerih spremenicah je nalepljen listič «Sendung mit Begleiterscheinung», se carinijo po minimalni tarifi, ako se iz priloženih poštnih deklaracij ugotovi, da je blago iz države, s katero je sklenjen tozadevni dogovor.

— Nova podružnica italijanskega denarnega zavoda v Jugoslaviji. Iz Splita poročajo, da namerava tamka v kratkem otvoriti podružnico Banco d'Italia, ki bo dajala kredit po 8-odst. obrestih. Italijani torej pošali gospodarske prodirajo v našo državo.

— Nova podjetja. V Boki Kotorski se prične graditi tvornica za rafiniranje olja, izdelovanje eteričnih olj, izkoriščanje ostankov semenja in raznih sirovin v svrhu izdelovanja mila itd. Tvornica bo opremljena s najmodnejšimi stroji in jo bo vodil inženjer kemije Aleksander Vučković. — V Podgorici se osnuje tvornica tobaka. — Minister trgovine in industrije je odobril pravila d. d. tehniško - trgovske družbe «Tetrada» v Beogradu. Podjetje popravila in izdeluje stroje ter strojne dele.

— «Meja» št. 9 ima vsebine: A. Hribar: Pravila Agrarno - seljaško sava. — Organizacija poljoprivredne proizvodnje v jerejski. — St. Ožanič: Razmatranje o obnovi vinograde. — Inž. Aleks. P. Grušič: Humus i njegova uloga v zemlji. — J. Lokmer: O proizvodnji pšenice. — Ilija Bošnjak: Težak hemija. — A. Hribar: Agrarna reforma. — Bilješke in drugo. Cena letno 120 Din. Uprava in uredništvo: Zagreb, Sudnička ulica 9.

— Težave madžarskega vinskega izvoza. Madžarski vinski trgovec in vinogradnik se zelo trudijo, da bi povečali izvoz vin v Češkoslovaško in Avstrijo, toda konkurenca največ italijanskih vin jim to namere onemogoča. Avstrija je za uvoz madžarskih vin odredila kontingent 12.000 hl, a se niti ta količina v Avstriji ne konzumira. V Češkoslovaško pa more izvoziti Madžarska le neznatne količine vin. Poskus izvoza madžarskih vin v Svico se je istotako izjalovil. Več je količine se je Madžarski posređilo izvoziti le v Holandijo. Vinska kriza v Madžarski je torej prav silnita naš. Madžarska kakor Jugoslavija imata vodiloma lažja vina, ki danes spričo dobre kakovosti italijanskih vin najdejo težko odjemalcev na sunanjih tržiščih.

— Direktni blagovni transporti med Češkoslovaško in Avstrijo. Pogajanja, ki so se vršila med zastopniki avstrijskih in češkoslovaških železnice glede direktnega transporta blaga med obema državama, so se zaključila z uspehom. Nova tarifa velja za blago, ki se v velikih količinah izmenjava med obema državama, a zaračunava se v K&A. Za prevoz premoga in koksa se bo določila posebna tarifa.

Sokol

Malgajeva slavnost v Guštanju in Sokolstvo

Kakor smo že poročali, zavzame Sokolstvo pri veliki Malgajevi slavnosti, dne 29. maja v Guštanju prav posebno častno stališče. — Ne samo, da bo sodelovalo pri odkritju in pri celem slavnostnem sporedu v kar največjem številu, ono proslavi svojega junaka Malgaja še posebej kot brata Sokola, in to ne le z golo besedo, ampak z delom. — Tekom popoldanske proste zabave se bo namreč vršil sokolski nastop, pri katerem bodo sodelovali gostje iz Mariborske in Celjske župe. — Z ozirom na težke vaje, ki so določene za letošnji zagrebški pokrajinski zlet in ki se bodo vadile tudi v Guštanju, bo nastop res lep in precej velikopotezen, čeprav je čas zelo kratek. — Vendar se bratje in sestre, pa tudi bratci in sestrice ne strahajo naporov in vadijo pridno. — Prijave, ki že prihajajo, kažejo zdravo in

pravilno ocenjevanje Malgajeve slavnosti od strani Sokolstva. — Od društva do društva gre sokolski klic: Vsi k bratom na mejo 29. maja!

Društva, ki še niso vpisala svojih prijav, naj to stori čim prej! Prijave sprejema Sokolsko društvo v Guštanju, ki bo tudi razpošiljalo izkaznice za polovično vožnjo. — Društva naj pošljejo svoje društvene prapore! Tudi eventuelne posebne točke naj prijavijo temu društvu, da se s poštred pravilno določi že vnaprej. — Vozili bodo posebni vlaki iz Celja in Maribora, vozni red bo objavljen v časopisu. — Sokolstvo pride v Guštanj, kolikor je največ mogoče, že z rednim vlakom ob pol 8, ker se prične glavna skušnja že ob 8. in bo trajala do pol 10. — Torej zlasti telovadeče društvo mora priti s tem vlakom. — Posebni vlaki bodo imeli prihod kasneje.

Od ust do ust naj gre poziv za udeležbo. — Na meji je treba pokazati vse, kar imamo lepega in dobrega v narodu. Ljudstvo nas ne pozna, sliši k večjemu samo slabo o nas, dobrega pa nič. Zdravo! Sokol Guštanj.

Fašistovski gimnasti v Italiji. Poleg nacionalnih gimnastov (Federazione nazionale) so ustanovili v Italiji tudi fašisti svojo gimnastično društvo. Svojo organizacijo smatrajo kot edino poklicano, da vodi laški gimnastični svet, toda zanimajo se za vse mogoče — samo za telovadbo ne. — Zlet, ki ga prireditelj nacionalni gimnasti v Firenzi, pa obeta biti precej mogočni. Dosedaj je pripravljenih okoli 1000 telovadcev. Razen tekom in javne telovadbe bodo v zvezi z zletom še razne druge prireditve, med drugim tudi velika razstava telovadnega orodja. — Tudi za mednarodno tekmo v Parizu se Lahji dobro pripravljani in bodo baje nevarni tekmovalci.

Sport

Konjska dirka na Cvenu pri Ljutomeru

Društvo za konjske dirke v Ljutomeru je preteklo nedeljo privelo na Cven pri Ljutomeru svojo prvo letošnjo konjsko dirko, ki je prav dobro uspeša. Udeležba je bila zelo velika, žalilob pa je bila progla slaba, ker je preveč s travo poraščena.

Izidi so nastopili:

I. Prvovredna enovredna dirka za triletna konja. Dajava 2100 m. 1. Vesna, 3 letna žrebica (lastnik Franc Vavpotič, Lokavci) 4.12. 2. Nadina, 3 letna žrebica (Marko Slavič, Ključarovi), 4.13. 3. Egon, 3 letni žrebec (F. Galunder, Verželj) 4.29. 4. Lina, 3 letna žrebica (Martin Makovec, Orlava), 4.44.

II. Glavna enovredna dirka za 4 - 10 letne konje. Dajava 2100 m: 1. Sokol 4 letni žrebec (Alojzij Slavič, Banovci) 3.36. 2. Koketka 5 letna kobila (Ivan Bunderl, Verželj), 3.42. 3. Poldek, 4 letni žrebec (Anton Slavič, Grabe) 3.53. 4. Buča, 4 letna žrebica (Marko Slavič, Ključarovi) 3.54. 5. Čila, 5 letna kobila (Fran Vavpotič, Lokavci) 4.15.

III. Dvovredna dirka za triletno in

starejše konje. Dajava 2800 m. 1. Nadina, 3 letna žrebica, Buča, 4 letna žrebica (Marko Slavič, Ključarovi), 5.36. 2. Poldek, 4 letni žrebec, Pavlina, 8 letna kobila (Anton Slavič, Grabe), 5.40. 3. Boris II, 4 letni žrebec (Franc Bureš, Boreci), Egon, 3 letni žrebec (F. Galunder, Verželj), 6.23. 4. Vesna, 3 letna žrebica (F. Vavpotič, Lokavci), Zink, 4 letna žrebica (J. Vavpotič, Lokavci) 6.25. 5. Milan, 3 letni konj (A. Znidarič, Grabe), Leon, 3 letni žrebec (Lovro Novak, Ključarovi) 8.10.

IV. Galopna dirka za konje vsake starosti. Dajava 1400 m. 1. Pozor, 5 letni žrebec (M. Piličič, Staranovavci) 2.09. 2. Milena, 8 letna kobila (A. Znidarič, Grabe), 2.13. 3. Fuchsa, 14 letna kobila (I. Makovec, Lokavci) 2.30.

V. Enovredna dirka Gornja Radgona. Dajava 2100 m. 1. Nadina, 3 letna žrebica (M. Slavič, Ključarovi) 3.57. 2. Sokol I. 4 letni žrebec (A. Slavič, Banovci) 3.59. 3. Čila, 5 letna kobila (F. Vavpotič, Lokavci) 4.13. 4. Dragolina, 4 letna žrebica (Alojzij Jurša, Gor. Radgona), 4.18. 5. Poldek, 4 letni žrebec, (A. Slavič, Grabe) 4.19. 6. Oran, 4 letni konj (A. Jurša, Gor. Radgona) 4.30.

Graški Sturm igra v nedeljo, 28. t. m. s kompletnim prvim moštvom v Ljubljani proti Iliriji. Sestava moštva se glasi: Görtl—Perk, Bradasevic—Skala I., Orelner, Skaza II.—Waldhauser, Dolter, Halst, Orozy, Dellinger. Celo moštvo je nastopilo že reprezentativno za Stajersko. 11. t. m. je sedem igralcev igralo v stajerskem moštvu proti Tirolski (4 : 1). Srednji napadalec Halst je avstrijski internacionalc (preje WAC, Dunaj). Moštvo je tretje leto prvak Stajerske in vodi v prvenstveni tabeli z 21 točkami in score 65 : 3. Njegovi zadnji rezultati so: Hertha (Dunaj) 1 : 1, Rapid (Dunaj) 0 : 1, Slovan (Dunaj) 2 : 3.

LLAP. — Seja upravnega odbora danes, 21. t. m. ob 20.30 v lokalni sportske zveze. — Predsednik.

Teško-olimpijska sekcija S. K. Slovan. Sestanek rednih članov jutri, ob 20. v restavraciji «Pri šestici». — Načelnik Rumunska reprezentanca na Dunaju. Včeraj je avstrijska reprezentanca porazila rumunsko s 4 : 1. Igra je bila zmerana; gostje so se odlikovali edino v hitrosti. Gole za Avstrijo sta zabila Karl Kannhäuser in Häusler, za Rumunijo pa Hönigsberg.

Olimpijske vesti. Tekmo Jugoslavija : Urugvaj bo sodil Francoz Valliat. Tudi oba stranska sodnika sta Francosa. Od našega kolegijskega sodnikov določeni za Fabris, Mazlić in Kodžić, je Fabris določen za stranskega sodnika pri tekmi Svica : Litvanska, Mazlić pa za stranskega sodnika pri tekmi Češkoslovaška : Turčija.

Rumunška se ne udeležijo olimpijade. V soboto bi morala odpotovati v Pariz rumunska nogometna reprezentanca. Medtem pa se je na seji rumunskega olimpijskega odbora ugotovilo, da ni na razpolago dovolj denarnih sredstev, valed česar se Rumunija ne bo udeležila olimpijade.

Lastnik in izdajatelj Konsorcijski «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brosevič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana 20. maja 1924.		Ljubljana 806 nad morjem				
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	768.5	20.0	sev. vzhod	jasno	—
Ljubljana .	14.	762.2	20.6	jug. sap brezvetra	del. jasno	—
Ljubljana .	21.	761.0	20.5	—	jasno	—
Zagreb .	7.	—	—	—	—	—
Beograd .	7.	—	—	—	—	—
Dunaj .	7.	761.0	16.0	brevetna	jasno	—
Praga .	7.	759.9	17.0	jug. sap	pol obl.	0.1
Inomost .	7.	761.6	14.0	brevetna	v.jasn	—

V Ljubljani barometer nižji temper. visoka. Bolnice vaha ob 4.20, zahaja ob 19.34.

Dunajska vremenska napoved za sredo: Lepo in toplo vreme. Lokalne nevihte.

Ažurira
Toni Jager - Černe
Dvorci trg L.

Za birmance!
Lepa darila
dobe 2623a
botri in botrice
najceneje v veliki izbiri pri
najstarejši ljubljanski trdki
LUD. ČERNE
trgovina ur in zlatnine
Ljubljana, Wolfova ulica 3.

DANA 567/a
se najhitreje moderne in
okusno počete s uporabo
lasnega obročka
Vedno velika izbira vplet
(kit). Priporočila se za vsa
lasna dela kakor tudi za
barvanje sivih las s «L'Oreal
Hene», tudi v modnih barvah
M. Podkrajšek
šriter za dame in gospode,
Sv. Petra cesta 82.

Vse potrebeščine za strojepis.
Pisarniške opreme.
L. BARAGA, LJUBLJANA,
Šelenburgova ul. 6/A.

Trboveljski premog in drva
dobavlja
Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon 230. Plačilo tudi na obroke.

Josip Moré
danes v torek, dne 20. maja ob 5. uri
zjutraj po dolgi mučni bolezni, previden
s tolažili sv. vere, v starosti 86 let mirno
in vdano preminul.
Pogreb dragoga pokojnika se vrši
jutri, v sredo dne 21. t. m. ob pol 6. uri
popoldne iz hiše žalosti, v Kladovni ulici
št. 19, na pokopališče k Sv. Križu.
Bodi mu prijazen spomini!
V Ljubljani, dne 20. maja 1924.
Žalujoča mati Ema
s ostalimi sorodniki.

Vaška
beseda
50 par

Mali oglasi

2a
"Dopolnjenje"
in "Zašle" v
vaški besedi
1 Din

Plaša vaška beseda 50 par. Za "Dopolnjenje" in "Zašle" se računa vaška beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki se plašajo v naprej. Plaša se lahko tudi v snemkah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena snemka sa odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Obrt

Pozor!

Vaša soboljarska in pisarska dela izvršuje najbolje in po najnižjih cenah, točno in solidno, Anton Pipilek, Ljubljana, Rožna ulica 13/II. 10552

Službe (dobe)

Sofer

Samostojen, se takoj sprejme. Ponudbe s navedbo plače in imena poslodavca na upravo "Jutra" pod znako "Krokodil". 10410

Brivskega pomočnika

zbrana in hitrega, ki ima nekoliko namočeno, sprejme. Nastop in plača po dogovoru. 10562

Pridno deklico

podzorni k otrokom, 18 let, Sv. Petra cesta 11/1. 10579

Vajenec za kavarno

se sprejme takoj — vsa karba v bliz. — Kavarna "Prešeren" v Ljubljani. 10455

Pletilka

trajna, se sprejme na Miklošičevi cesti 18. 10580

Zavarovalni akviziter

zbrana, za eno največjih in najbolje vpeljanih zavarovalnih društev, ki se bavi s zavarovanjem vseh vrst, se sprejme na kraj Maribor. — Poslovno se le samske, ki imajo dober priporočilo, in žele stane namestitve. — Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Akviziter". 10545

Izprašan strojnik

1 parni žari, se 1888. — Izkušen mora biti v popravilu strojev. — V poštveni ideji oni, ki so že bili v takih službah. Ponudbe, če so s sliko, je poslati na upravo "Jutra" pod "Stalna delna". 10533

Provizorskega potnika

zbrani referenci v šolski stroki, popolnoma usposobljen, se Slovenijo ali Hrv. Srbijo, 1888. — Poslovno se le samske, ki imajo dober priporočilo, in žele stane namestitve. — Ponudbe poslati na upravo "Jutra" pod "Veletrgovina" na upr. "Jutra". 10530

Mlado pridno dekle

se 1888. za hišna dela. — Nastop s 1. junijem. — Dr. Ceris, Gosposvetska 14. 10509

Krojaški pomočnik

se sprejme takoj za veliko delo pri Simonu Jancu, krojaču v Radečah pri Zidanem mostu. 10518

Skladiščnika

popolnoma vsakega v elektronski stroki, sprejme večje industrijske podjetje. — Ponudbe pod znako "Elektron-skladiščnik" na upr. "Jutra" 10575

Službe (iščejo)

Mesta natakarice

(začetnice) v boljši gostilni, se 1888. dekla. — Naslov pove uprava "Jutra". 10384

Gospodična

se primerne izobrazbe, več let, nemškega in italijanskega jezika, želi prenesti mesto kot trg. pomočnica spec. stroke, event. vstopi tudi kot začetnica-blagajničarka, najraje v mestu. — Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Zanesljiva opora". 0881

Hišnica

poročena, brez otrok — gre tudi brenplachno. Naslov v upr. "Jutra". 10565

K mlinarski obrti

želi stopiti v učenje 18leten močan fant. — Ponudbe pod "Mlinar" na upravo "Jutra". 10585

Potnik

vpeljan pri vseh industrijskih in trgovskih v Sloveniji, izvešan sofer, smolen vseh popravil stroja, želi prenesti službo. Pogoji: potovanja po celi Sloveniji s trdnim avtom, katerega sam upravlja. Kaveja po želji na razpolago. Cenjena ponudbe pod "Potnik-sofer" na upravo "Jutra". 10520

40.000 Din kavelje

da samske in pošten mladost v teku dveh mesecev, če dobi s dnem 1. junija 1. leto in stalno službo. Dasi je izkušen obrtnik ter ima dober izpisevala, sprejme vendar tudi drugo delo. — Ponudbe poslati na upr. "Jutra" pod "Dam kavelje". 10556

Absolviran jurist

s odličnimi izpisi, želi takoj vstopiti kot kandidat v notarsko pisarno v mestu ali na daleč. Cenjena ponudbe s navedbo pogojev je poslati na upravo "Jutra" pod "Kandidat". 10512

Pisarniška moč

večja vseh pisarniških poslov, s večletno prakso, želi primerne mesto. Cenjena ponudbe na upravo "Jutra" pod "Takojšnji nastop". 10513

Vrtnar

urednih let, oženjen, izvešan v vseh panogah vrtnarstva, s dolgoletnimi izpisi, želi sedanje mesto prenesti. Nastop po dogovoru. Cenjena ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Vrtnar". 10517

Šivilja

iz boljše družine, 18 let, mesto vrezovalke perila. Vaja na tudi pletenja na stroje. Nastop kot voditeljica. — Naslov pove uprava "Jutra". 10557

Prodajam

Restavratorem

in gostilničarjem se priporoča za nakup popirnatih servizov trdnja M. Tigar, Ljubljana. 1000

Prodajo se

potrebščine za brivnico, na licu mesta v lokalni, kjer je jako dober obrat ter prometne za stanovanje s 2. sobama. Kupniso je položiti takoj. — Podrobna pojasnila daje upr. "Jutra". 10473

Avto-pnevmatika,

različnih velikosti, se dobi najceneje pri O. Žušek v Ljubljani, Sodna ulica št. 11. 9915

Kolesa,

najboljša in najcenejša, se dobi pri O. Žušek, Ljubljana, Sodna ulica 11. 9914

Vrtne stole

prodaja najceneje Rožman & Komp., Ljubljana, Miroje 4. 9292

Otroški vozički

drokolesa, šivalni stroji, motorji (novi in rabljeni) cenovno napredaj. Prodaja tudi na obroka. Ceniki franko, "Tri-bum" P. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 8804

Kefir

pristni kavkaški, se dobi pri Zanočkar, Miklošičeva c. 18. 10559

Modra galica

prvovrstna, 98/99 odstotka, garantirana, nemške provenience, znamke "Johannsthal", v egaliziranih sodih po 100, 250 in 500 kg po 6/10 Din kilogram, franko Ljubljana, se dobavna dokler zaloga traja — pri tvrdki Stanko Florjančič, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 25. 10584

Ravnateljstva Tovarne cementa

v Zidanem mostu.

Kar se tiče kvalitete Vašega cementa, Vam moram z veseljem javiti, da istega uporabljam že več let za specialna dela, kakor pri izmenjavah zidovja in obokov železnih mostov in viaduktov z najboljšim uspehom, in da sem s tem cementom popolnoma zadovoljen.

Z velespoštovanjem

Mestni stavbenik Jaroslav Breuer m.p.
Ljubljana, 16. maja 1924.

Čoln

iz prep. amer. macesna, dobro ohranjen, 4 vesla, se prodaja za 5000 Din. Ogleda se pri Koširju, Pred Prilom št. 23. 10584

"Puch" avto

tipa T. 10/20 P.E., moderna karoserija (Spitzkühler), s elektr. razsvetljavo, (Starter) z novo prima pnevmatik, se po zelo nizki ceni prodaja. Več pove T. Lozinšek v Ptuj. 10537

Prodaja se:

1 benzin motor, 12 HP — 1 skoraj novo strojno za želozo — 1 kosilni stroj Cormick. — Naslov v upr. "Jutra" pod "Hitra prodaja". 10576

Lepa roža

dobro ohranjena, se prodaja. Naslov pove uprava "Jutra". 10537

Motocikelj

3 in pol HP, v jako dobrem stanju, se prodaja za 9000 Din. Naslov pove uprava "Jutra". 10583

Fotografski aparat

4 in pol X 6, s Goerzovim, prenesljivo temnico in Zelenov trikotar (6 X), prodam. Vašek dan od 2-3 in ob 7. — Hrenova ulica 17/1, vrata 3. 10503

Kolo

popolnoma novo, nerabljeno, pod ceno napredaj v Strelički ulici 21. 10549

Kupim

Šivalni stroj

dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe s navedbo znamke ter cene pod "Stroj" na upr. "Jutra". 10551

Hrast, smrekove hlode

v normalnih dolžinah in v debelinah nad 30 cm, kupimo vsako množino, najraje na prosti Zidani most-Brežice. Ponudbe s navedbo cene, množine in kraja, kjer se isti lahko ogledajo, prosimo na naslov: And. Jakli, Krmelj, Dolensko. 1017

Kupiti ali prodati

vele, stanovanjske, trgovske in obrtne hiše, kmetijske posesti, gradbine, žago, mlin, stavbne parcelo itd. oddati ali najeti

stanovanje, soba, trgovska in obrtna lokala

najeti ali oddati posojilo

morete najuspešneje le potem

"Posest"

Realitetna pisarna, d. s. o. z., v Ljubljani, Sv. Petra c. 24. 1022-a i

Kupim hišo

ali majhno posestvo v bližini mesta za 100.000 K. — Prodajalec lahko živa stanovanje in posestvo do smrti. Ponudbe pod znako "Prekrijen do smrti" na upravo "Jutra". 10497

Prodajam vinograd

v jersalemskih gorah, v dobrem stanju, vzoren, najslabše razvrščenega nasada je blizu 4 orala, pridelki slotti. — Marija Barth, Celje, Askerčeva 2. 10464

Majhno posestvo

na Gorenjskem, 1 uro od Selesnice, obteženo in hiše, gosp. poslopja in biva, 16 mornikov posojana, koline za 3 švine ter po dogovoru 2 do 30 jobov gorja, se prodaja. Ponudbe, osir. vprašanja na upravo "Jutra" pod znako "Industrijski kraj". 10278

Prodaja se posestvo

blizu Ptuja ob glavni cesti. Mesto pripravno za trgovino. Pojavila dajeta Ivan in Marija Lašič, pos. štuki pri Ptuj. 10244

Majhno hišo

s kletjo in vrtom, v bližini elektr. železnice, v Mostah pri Ljubljani, prodaja m. — Naslov pove uprava "Jutra". 10486

Stanovanja

Gospod

ki je vprašal v trgovini čuden za sobo, naj se tam posovno oglasi. 10531

Prazna soba

pripravna za krojaško obrt, v središču mesta, se 1888. — Naslov pove uprava "Jutra". 10557

Čedno opremljena soba

se 1888 s 1. junijem. — Ponudbe pod znako "Čednost" na upravo "Jutra". 10558

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom in zalatkom, se odda v šp. bliski. Naslov pove uprava "Jutra". 10515

Opremljeno sobo

značno, 1888 samski gospod. Ponudbe na upravo "Jutra". 10506

Opremljena soba

s posebnim vzhodom, v središču mesta, se 1888 za boljše gospoda. — Ponudbe s navedbo cene na upravnico "Jutra" pod "D. M. Bl.". 10560

Lokali

Trgovina z meš. blagom

se takoj odda v najem zaradi bolezni. Stanovanje v hiši. — Naslov pove uprava "Jutra". 10496

Trgovski lokal

v Ljubljani, na prometni cesti, se 1888 za takoj proti primernemu odkupu. — Ponudbe pod "Odkupnina" na upravo "Jutra". 10459

Primeren prostor

za delavnico, 1888 v mestu (po možnosti na dvorišču). Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Prostor". 10561

Pekarija

se odda v najem s 1. junijem, event. se tudi prodaja. Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Pekarna". 10535

Kapital

Mizarska obrt

dobro vpeljana, 1888 družabnika. Naslov pove uprava "Jutra". 10485

50% obresti

za posojilo 15.000 Din, za dobo petih mesecev, proti garantiji. Ponudbe samo sličnih oseb pod "Točnost" na upravo "Jutra". 10517

Družabnik (ica)

ki bi vodil samostojno podružnico v bogatem industrijskem kraju na Hrvatskem, se sprejme. — Dopoln pod šifro "Kapital 50.000" na upravo "Jutra". 10518

Dopisovanje

"Dobrodošli 1"

Dvignite pismo! 10573

J... K.

Kakšen komedijant ste, priznati moram, da igrate dobro, vsekakor pa s tem pri meni ne bo uspeha. — To spominjanje ni vredno Vas in ne mene. Odklanjaj mi. Priznavam le odkritost. — Eva. 10553

Turistka

želi dopisovati s planincem, najraje akalašem. — Dopoln pod šifro "Turistka 18-36" na upravo "Jutra". 10554

Ekonom

želi znanja s pridno in izobraženo gospodino ali vdovo. Prednost imajo posestnice. Ponudbe pod "Mirna življenja" na podružnico "Jutra" v Mariboru. 10514

Dopisovati želim

dva mlada inteligentna, trdnoubrana gospoda s snemkama gospicama. Dopoln pod "Klato, Cvetko" na upr. "Jutra". 10519

Tih dom 9534!

Dvignite pismo v upravnico 9534

Olasba

Harmoniko

prvovrstno blago, izdeluje in popravlja tvrdka M. Musić, Ljubljana, Selburgova ul. št. 6. — Velika zaloga. 0882

Živali

Bernhardinci

mladi, čisto puma, se prodajo. Naslov v upr. "Jutra". 10492

6 mladih psičkov

po 2 meseca stari jerebičari (forst), prodaja takoj Barovič, Rakovec št. 19. pošta št. Vid pri Grobelnem. 10440

4 race

(3 samice in 1 samec). prodam. Vprašati: Privoz št. 17. 10593

Pes

pristen ruski spic, dober čuvaj, 2 leti star, pripraven za vsako vilo, se zelo ugledno prodaja. Vprašati: Stari trg št. 19/1. 10511

Razno

Ia jabolčnik

večji kvantum, napredaj. — Kletarska zadruha, r. z. o. z. v Mariboru. 10577

Amater-fotografi, pozor!

Za izvršitev vseh del se priporoča fotograf Hugon Hiber, Ljubljana, Valvazorjev trg. 950

Britvice

Memo, Gillette in britve, se sprejmejo v elektr. brušenje v drogeriji Anton Kano, Ljubljana, Zidovska 1. 710

Tvrdka K. B. 9588!

Dvignite ponudbe v upravnico 9588

Pozor, krojači in šivilje

Kroje najavljajo mode, natančno po meri in modelu izvršijo I. kono, ušni zavod v Ljubljani, Zidovska ulica št. 5, levo v veži. 10535

Povečane slike

Izdeluje Foto atelje I. POGAČNIK Ljubljana, Aleksandrova 3. 1023-a

Vsegamogočni je pozval k sebi

IVANA ZURCA

veleposestnika in trgovca

ki je v ponedeljek dne 19. maja ob 1 uri zjutraj po dolgotrajni in mučni bolezni, v starosti 62 let mirno preminul.

Pogreb bo v torek dne 20. maja ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti na župno pokopališče, kjer se polože zemski ostanki blagopokojnika v rodbinsko grobnico.

Semič (Bela Krajina), dne 19. maja 1924.

2551/a

Josip Zurec

sin.

Jožko in Vida

vnuk in vnukinja.

Ivanica Zurec

snaha.

MAURICE LEBLANC TIGROVI ZOBZE

Don Luis ni čakal na napad. Slišal je, kaj nameravajo, zato se je umaknil proti sobam Florence. Videli ga niso. Weber še ni poznal direktnega dohoda do skupnih sob niti ni še vedel za tajni hodnik. V ta tajni hodnik skoči Perenna, se popne po strmih železnih stopnicah do svoje pisalne sobe, se tam prepriča, da se leseni opaž na zunaj prav nič ne razlikuje od zidu, ter se na to zapre v notranjost.

Nekaj minut nato začne nad seboj ropot policajev, ki preiskujejo hišo.

Dne 24. maja popoldne je bil torej položaj ta le: Florence Levasseur pod pretnjo takojšnje aretacije. Proti njej je izdana poternica radi nujnega suma največjih zločinov. Gaston Sauverand je v zaporu. Ana Marija Fauville je v zaporu in še vedno trdno vstaja pri svojem zagovoru, da ni kriva, nadaljnja pojasnila pa odklanja. Don Luis pa, ki edini danes veruje v njihovo nedolžnost in ki edini bi jih mogel rešiti, on sam je blokiran in skrit v svoji palači in dvajset policijskih agentov se trudi, da ga izsledijo in primejo. O Morningtonovi dedščini on sploh ne sme več govoriti, nanjo ne sme več računati, kajti njen skrajni legatar je nastopil sovražno proti sodobni družbi in državi ter se upri njeni glavni predstavnici policiji.

«Dobro!» godrnja Don Luis v svojem skrivališču. «Evo, tako tudi jaz razumem življenje. Vprašanja so prav enostavna, samo da se nam stavijo na zelo različne načine. Berač, ki niti pare nima v žepu, ne more obogateti čez noč, ne da bi se ganil iz svojega svinjaka. General, ki nima ne četa ne municije, ne more dobiti že izgubljene bitke. Kako pa naj jaz, Arzen

Lupin, prisostvujem jutri 25. maja, onemu sestanku, ki je sklican na Boulevard Suchet, in kako naj na tem sestanku prilično zastopam interese in dokažem nedolžnost Ane Marije Fauville, Gastona Sauveranda, Florence Levasseurove in končno svojega najboljšega prijatelja Dona Luisa Perenna, ki sem jaz sam?»

Dva zamolčana krepka udarca zagrmila od nekod. Morda ropotajo zasledovalci po stenah, ali pa razbijačo kje kakšna vrata ali vhod? Ali preiskujejo zidovje?

Don Luis se po dolgem vleče na tla, roke si položi pod glavo mesto vzglavja, potem zapre oči in mirno zamrmra: «Razmišljam!»

III.

Na pomoč!...

Ko mi je Arzen Lupin pozneje pripovedoval to avanturo svojega nemirnega življenja, je vedno dostavil s ponosom:

«Čemur se še sedaj čudim, je to, kako sem mogel takrat smatrati za dokazano in neizpodbitno, da sta Sauverand in Ana Marija Fauville zares nedolžna. Ta intuicija je prvovrstna in nanjo sem zares ponosen, kajti ona je pomenila odločitev, ona mi je pozneje prinesla zmago, in ona dosega najsilnejše odločitve najsilnejših kriminalistov. Tako s psihološkega kakor s kriminalističnega stališča sem na to svojo odločitev še danes ponosen.

Zahvaliti pa se inam zanjo zgolj intuiciji. Kajti izvedel nisem niti za najmanjši nov dogodek, za nikakršen dokaz, ki bi mi bil dovolil, da v svojih mislih revidiram dosedanj proces ali da drugače ocenim doslej zbrano dokazno gradivo. Vse so odločili zgolj občutki in pa neposredni razgovor s Sauverandom, neposredni utis. Zakaj sem torej dopustil to, kar sploh ni bilo dopustljivo, in zakaj sem nastopil sam proti svojemu — skoraj bi rekel boljšemu prepričanju?

Gotovo le zato, ker ima istina nek poseben naglas, ki ga oko ne vidi niti uho ne sliši, ki pa izzove nekakšno rezonanco v srcu. Dal sem se prepričati pripovedovanju glavnega osu-

menca, vendar pa je to pripovedovanje bilo tako prepričljivo, izrečeno v tako mirnem tonu, s tolikim notranjim trpljenjem, s toliko verjetnostjo, brez zapletljivosti, s tako enostavnostjo, da so naenkrat padli vsi dvomi.

«Pa Florence Levasseurova?» sem ga vprašal.

«Florence Levasseurova?» ponovi moje vprašanje mirno, začuden.

«Da! Sami ste pravili. Je li res na tistem obkroževanju Gastona Sauveranda na Boulevardu Richard Wallace? Ni li bila njena fotografija najdena v listnici pokojnega inspektorja Verota? In pa... in pa... končno... vaša lastna obtožba... vaša gotovost... je li pripovedovanje Sauverandovo ovrglo tudi vse te gotovosti? Je li Florence kriva ali nedolžna?»

Hotel mi je najprej odgovoriti direktno, pa se je nekako zmedel in mi odgovoril po ovinkih:

«Hotel sem si pridobiti gotovost, in nisem odklanjal samoljivosti. Ravnal sem se končno po zaupanju, po svojem občutku, po veri.»

«Ravnati,» pomeni pri Perenni v takšnih slučajih, da si je trdovratno ponavljal in klical v spomin vsako najmanjšo podrobnost Sauverandovega pripovedovanja. Istina je v tem pripovedovanju, Sauverand mu je to zagotovil, Don Luis ni dvomil. Vsa ta žalostna zadeva, ki je javnosti znana pod imenom Morningtonove dedščine in drame na Boulevardu Suchet, vse to, kar bi moglo pojasniti peklenski komplot, zasnovan na škodo uboge Ane Marije Fauvilleove, — vse to je bilo že v pripovedovanju Sauverandovem pojasnjeno, samo da se je moralo iz njega še razluščiti, česar ni znal niti sam Sauverand. Don Luis niti ni spremenil svoje metode. Čim se mu je pojavil nov dvom, ga je odpravil s ponavljanjem:

«Neka bude. Mogoče je, da se jaz motim, in da mi Gastonovo pripovedovanje ne daje elementov, da se z njimi orientiram. Mogoče je, da je istina drugje. Toda, kako jo morem doseči na drug način, kakor edino le s pomočjo tega, kar sem izvedel od Sauveranda? Marsikaj je še temno, mnogo še nepojasnjeno. Toda, morem li sploh opustiti to bazo?»

**Mesec maj
ljubezni raj!**

Pomlađanske novosti
za dame in gospode
po konkurenčnih
cenah pri 1V
R. Sinkovec nasl.
K. Soss, Ljubljana
Mestni trg 19.

Dobrodošče podjetje
Išče 400.000 Din posojilo na
prvo mesto hipoteke. Vred-
nost 2.000.000 Din. Posre-
dovalec ni izključen. 2494/a
Naslov v upravnistvu „Jutra“.

Reform
steklenice za vinkavanje sadja in povrtnice so
najboljše in najcenejše. 80

Glavna založba za vso državo:
Lovre Petovar, Ivanjkovci.

Istotom se dobijo Zupancove knjige „Konzervi-
ranje sadja in povrtnin za domačo upo-
rabo“ v slovenski in hrvaški izdaji.
Gospodinja, naročite!

MERAKL
boje, mastila, lakovo, štuk, emajle,
kistove i jamačno čisti firnis naj-
bolje kakvoće nude

MEDIĆ-ZANKL
družba s o. o.

MARIBOR, LJUBLJANA, NOVI SAD,
podružnica. centrala. skladište.

Tvornice: 679/a
LIUBLJANA - MEDVODE.

DRAŽBA.

Dne 23. maja 1924 ob pol 10.
uri popoldne se vrši pri okrajnem
sodišču v Ormožu dražba

vinogradniškega posestva
z moderno zidanico, nekaj
polja ter gozdom.

Sodno cenjeno na 250.000 Din,
najmanjši ponudek 170.000 Din. Po-
sestvo ima lepo, solnčno lego na Strmcu,
blizu Velike Nedelje. 2592 a

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopiju).

Po zaključku delničarjev od 11. maja 1924. sta
se združila **Jadranska banka, d. d., in Po-
dunavsko trgovačko akcionarsko društvo,**
Beograd, in bosta nadaljevala skupno delo pod firmo:

Jadransko-Podunavska banka
Beograd.

Popolnoma vplačani kapital znaša 120.000.000 dinarjev.

Banka sprejema hranilne vloge pod najugodnejšimi po-
goji; bavi se z nakupom in prodajo deviz in tujih valut,
z nakupom in prodajo vrednostnih papirjev; eskontira me-
nice in izvršuje vse bančne posle najkulantneje, obavlja
komisijske blagovne posle.

Bančne filijale so v naslednjih krajih:

Bled	Dubrovnik	Korčula	Ljubljana
Cavtat	Erceg-Novi	Kotor	Maribor
Celje	Jelsa	Kranj	Metković
Prevalje	Split	Sibenik	
Sarajevo	Zagreb		

Afilijirani zavodi so:

v Osijeku: Slavenska agrarna štedionica; Murska Sobotica:
Hranilnica v Murski Soboti.

Za Severno Ameriko: FRANKS SAKSER STATE BANK,
82 Cortland Street New-York, N. Y.

Za Cile (Južna Amerika): BANCO JUGOSLAVE DE CHILE
(Jugoslavenska banka u Chile), Valparaiso (Centrala), Anto-
fagasta in Punta Arenas.

Dokler se ne preseli v svojo novo palačo na vogalu Kralja Milana
in Miloša Velikog ulica, bodo poslovniči Jadransko-Podunavske
banke začasno v Kralja Milana ulica broj 43 in
Knez Mihajla ulica broj 12. 2592a

AKTIENGESELLSCHAFT VORM
SEIDEL & NAUMANN DRESDEN
Katalogi brezplačno! 2590/a

Krompir

po nizkih cenah tudi v
manjših količinah, pro-
daja

„GOBAN“
d. z o. z.

Ljubljana, Sv. Petra cesta 85.
Telefon 924. 2520a

**Lep črn
premog**

4000 do 5000 kalorij,
franko Ormož, tona po
300 Din prodaja

Slovenska premogokopna
družba d. o. z. 1049

v Ljubljani, Wolfova ulica 1.

Dalmatinski prvovrstni

**Portland
cement**

svetovne znamke

SALONA

(Tour)

nudi po najnižji dnevni ceni
promptno tvornica
„SPLIT“, del. dr. za
Portland cement iz
skladišča v Ljubljani
Aleksandrova c. 12.

ERIKA

Najboljši in najpriprave-
nejši pisalni stroj za
potovanja.

**THE REX CO.,
LJUBLJANA**
Gradišče 16
Telefon 268.

Opalograf v vseh veli-
kostih in opalografske
potrebščine vedno
v zalogi. 2594a

Za žejo

so naj- pravi Marsnerovi šmeđi limo-
boljši nadni bomboni

Dobijo se povsod
Grosistom popust
1050a

Glavna zaloga
JOSIP VITEK
Ljubljana, Krekov trg 8

**Letovišče
pension Büttner**

pri Sv. Lovrencu pri Mariboru
na Pohorju

v krasni legi. Veliko plavališče brezplačno. —
Gorka kopel. Prostor za tenisa.

V juniju in septembru 20 % znižanja
stanovanjskih cen.

Prospekti na razpolago proti vpošiljavi
dvojnarskih znamk. 2593/a

**Šentjanski
premog**

vseh vrst in vsako množino, v
čisto opranem stanju nudi, za ta-
kojšnjo dobavo

Prodajni urad šentjanskega premogovnika
AND. JAKIL
Ljubljana, Krekov trg 10 1018a

Popravak

svih vrst električnih mašina, transformatorov i aparata
preuzima uz jamstvo prvorazredne stručne izvedbe

moderno uredjena tvornica 552 a

Jugoslavenskog **SIEMENS** d. d. u Zagrebu

Uredi: Draškovičeva 23. Telefon 8—34, 25—82.

Naslov za pošiljke: ZAGREB—S.A.V.A. Industrijski kolosek.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, predjmi in krediti vsake
vrste, eskompt in inkaso menio ter nakazila
v tn- in inozemstvo; safe-deposits itd. itd.
Prijavke: Kredit Ljubljana • Telefon 40, 457 in 548